Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 15 июль 1970 йил, чоршанба ◆ № 164 (14.630). ◆ Баҳоси 2 тийин.

Кеча Ватанимиз пойтахти Москвада саккизинчи чақириқ СССР Олий Советининг биринчи сессияси очилди

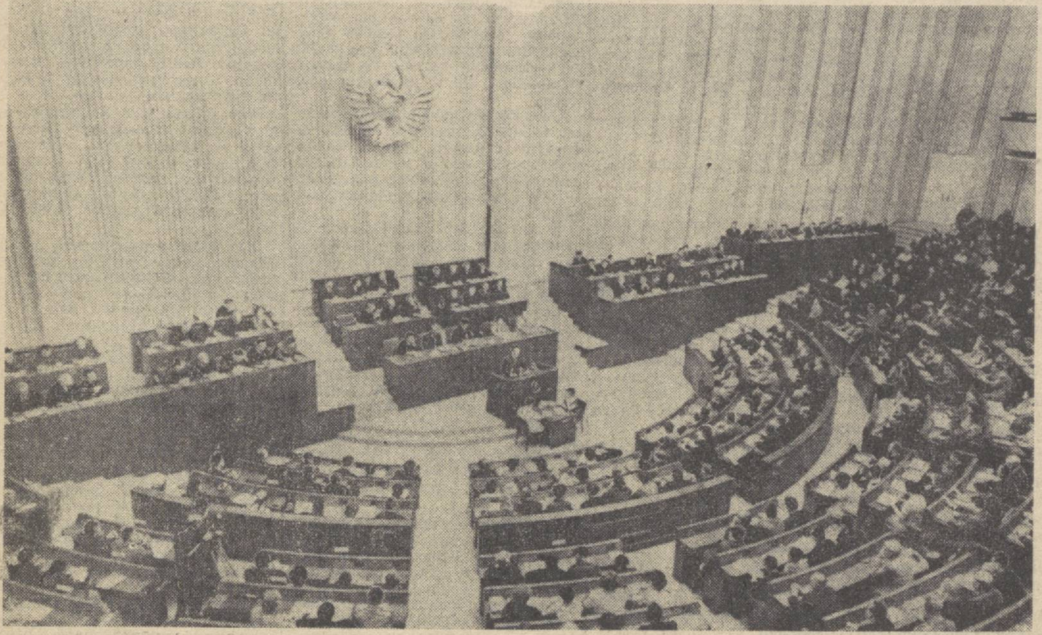

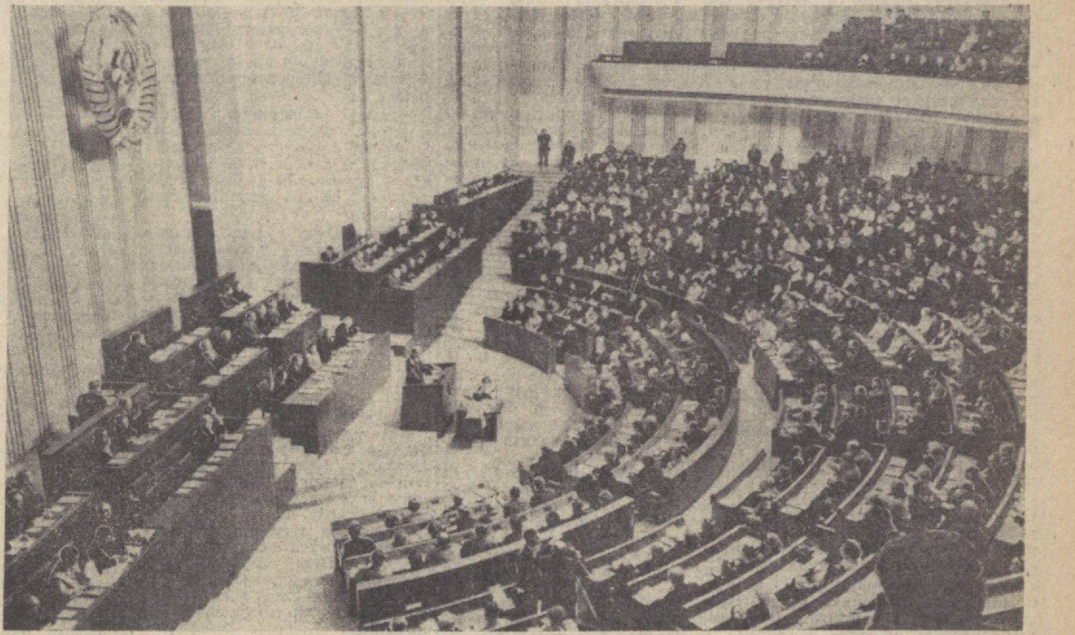

МОСКВА. 1970 йил 14 июль. Саккизинчи чақириқ СССР Олий Совети биринчи сессиясининг очилиши. Суратларда: Кремлда СССР Олий Совети палаталарининг мажлислар залида Иттифоқ Совети (чапда) ҳамда Миллатлар Советининг мажлислари.

(ТАСС—ЎзТАГ фотохроникаси).

СССР Олий Советининг мажлислари тўғрисида
ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1970 йил 14 июлда саккизинчи чақириқ СССР Олий Советининг биринчи сессияси очилди.

Эрталаб соат 10 да Кремлда, СССР Олий Совети палаталарининг мажлислар залида **Иттифоқ Советининг** биринчи мажлиси бўлди. Оқсоқоллар кенгашининг топширувига биноан, сўзга чиққан депутат **И. И. Артоболевскийнинг** таклифига мувофиқ, сессияни Иттифоқ Советининг энг кекса депутатларидан бири **К. А. Федин** очади.

Шундан кейин Иттифоқ Совети Иттифоқ Советининг Раиси ва унинг ўринбосарларини сайлашга киришади.

Депутат **А. П. Шитиков** Иттифоқ Советининг Раиси, депутатлардан **Ш. М. Гасанова, Б. Е. Патон, А. Жумаев, Ж. Расулов** Иттифоқ Совети Раисининг ўринбосарлари қилиб сайланди.

Оқсоқоллар кенгашининг топширувига биноан сўзга чиққан депутат **Г. В. Романовнинг** таклифига мувофиқ Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг алоҳида-алоҳида ва биргаликда ўтказиладиган мажлислари регламентини тасдиқлади.

Иттифоқ Совети 31 депутатдан иборат мандат комиссиясини сайлади. Депутат **В. Н. Титов** мандат комиссиясининг Раиси қилиб сайланди.

Кундуз соат 12 да СССР Олий Совети палаталарининг мажлислар залида **Миллатлар Советининг** биринчи мажлиси бўлди. Оқсоқоллар кенгашининг топширувига биноан сўзга чиққан депутат **А. Е. Корнейчукнинг** таклифига мувофиқ сессияни Миллатлар Советининг энг кекса депутатларидан бири депутат **Д. В. Скобельцин** очади.

Шундан кейин Миллатлар Совети Миллатлар Советининг Раиси ва Раис ўринбосарларини сайлашга киришади.

Депутат **Ё. С. Насриддинова** Миллатлар Советининг Раиси қилиб, депутатлардан **Е. З. Залиев, В. Е. Лобанок, У. К. Рисмамбетова, Н. С. Тихонов** Раис ўринбосарлари қилиб сайланди.

Оқсоқоллар кенгашининг топширувига биноан сўзга чиққан депутат **П. Я. Страутманиснинг** таклифига мувофиқ Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг алоҳида-алоҳида ва биргаликда ўтказиладиган мажлислари регламентини тасдиқлади.

Миллатлар Совети 31 кишидан иборат мандат комиссиясини сайлади. Депутат **В. В. Шевченко** мандат комиссиясининг Раиси қилиб сайланди.

Палаталарнинг алоҳида-алоҳида ўтказиладиган мажлисларида палаталар Оқсоқоллари кенгашларининг топширувига биноан сўзга чиққан депутатлардан **С. Ф. Медунов** ва **К. И. Мацкевичуснинг** таклифига мувофиқ қуйидаги кун тартиби тасдиқланди:

1. Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг мандат комиссияларини сайлаш.
2. Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг Доимий комиссияларини тузиш тўғрисида.
3. СССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.
4. СССР Олий Совети Президиумини сайлаш.
5. СССР ҳукумати — СССР Министрлар Советини тузиш.
6. ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг меҳнат тўғрисидаги Қонун асослари лойиҳаси ҳақида.

* * *

Кундуз соат 3 да палаталарнинг мажлислар залида **Иттифоқ Советининг** иккинчи мажлиси бўлди. Иттифоқ Советининг Раиси **А. П. Шитиков** раислик қилади.

Иттифоқ Совети саккизинчи чақириқ СССР Олий Советининг Иттифоқ Советига сайланган депутатларнинг ваколатларини текшириш натижалари тўғрисида Мандат комиссиясининг Раиси депутат **В. Н. Титовнинг** докладини тинглади. Қуйидаги қарор қабул қилинади:

«Иттифоқ Совети мандат комиссиясининг докладини тинглаб, қарор қилади: СССР Конституциясининг 50, моддасига биноан Мандат комиссиясининг тақдимига мувофиқ, Иттифоқ Советининг ҳамма сайлов округларида сайланган 767 депутат ваколатлари ҳақиқий деб топилсин».

Шундан кейин Иттифоқ Совети палатанинг Доимий комиссияларини сайлаш тўғрисида қарор қабул қилади. Қуйидаги комиссиялар сайланди:

35 депутатдан иборат составда қонун лойиҳалари тайёрловчи комиссия. Раиси — **М. С. Соломенцев.**

51 депутатдан иборат составда план-бюджет комиссияси. Раиси — **П. А. Розонко.**

32 депутатдан иборат составда ташқи ишлар комиссияси. Раиси — **М. А. Суслов.**

31 депутатдан иборат составда ёшлар билан ишлаш комиссияси. Раиси — **Е. К. Лигачев.**

41 депутатдан иборат составда саноат комиссияси. Раиси — **Г. И. Вашенко.**

33 депутатдан иборат составда транспорт ва алоқа комиссияси. Раиси — **Н. И. Масленников.**

33 депутатдан иборат составда қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати комиссияси. Раиси — **В. П. Ломакин.**

41 депутатдан иборат составда қишлоқ хўжалиги комиссияси. Раиси — **Г. С. Золотухин.**

31 депутатдан иборат составда соғлиқни сақлаш ва социал таъминот комиссияси. Раиси — **Н. П. Бехтерева.**

35 депутатдан иборат составда халқ маорифи, фан ва маданият комиссияси. Раиси — **А. Э. Восс.**

31 депутатдан иборат составда савдо, маиший хизмат ва коммунал хўжалиги комиссияси. Раиси — **Ф. А. Сурганов.**

31 депутатдан иборат составда табиатни муҳофаза қилиш комиссияси. Раиси — **А. В. Георгиев.**

Кечқурун соат 5 да палаталарнинг мажлислар залида Миллатлар Совети Раиси **Ё. С. Насриддинова** раислигида Миллатлар Советининг иккинчи мажлиси бўлди. Миллатлар Совети саккизинчи чақириқ СССР Олий Советининг Миллатлар Советига сайланган депутатлар ваколатларини текшириш натижалари тўғрисида Мандат комиссиясининг раиси депутат В. В. Шевченконинг докладини тинглади. Қуйидаги қарор қабул қилинади:

«Миллатлар Совети Мандат комиссиясининг докладини тинглаб, қарор қилади:

СССР Конституциясининг 50- моддасига биноан, Мандат комиссиясининг тақдимига мувофиқ, Миллатлар Советининг ҳамма сайлов округларида сайланган 750 депутати ваколатлари ҳақиқий деб топилсин».

Шундан кейин Миллатлар Совети палатанинг доимий комиссияларини тузиш тўғрисида қарор қабул қилади. Қуйидаги комиссиялар сайланди:

35 депутатдан иборат составда қонун лойиҳалари тайёрловчи комиссия. Раиси — **И. Г. Кэбин.**

51 депутатдан иборат составда план-бюджет комиссияси. Раиси — **К. М. Герасимов.**

32 депутатдан иборат составда ташқи ишлар комиссияси. Раиси — **Б. Н. Пономарев.**

31 депутатдан иборат составда ёшлар билан ишлаш комиссияси. Раиси — **А. Н. Аксенов.**

41 депутатдан иборат составда саноат комиссияси. Раиси — **К. К. Кайрис.**

33 депутатдан иборат составда транспорт ва алоқа комиссияси. Раиси — **Р. Я. Пруидзе.**

33 депутатдан иборат составда қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати комиссияси. Раиси — **С. А. Мовсесян.**

41 депутатдан иборат составда қишлоқ хўжалик комиссияси. Раиси — **Н. М. Борисенко.**

31 депутатдан иборат составда соғлиқни сақлаш ва социал таъминот комиссияси. Раиси — **Б. Солиева.**

35 депутатдан иборат составда халқ маорифи, фан ва маданият комиссияси. Раиси — **П. Н. Федосеев.**

31 депутатдан иборат составда савдо, маиший хизмат ва коммунал хўжалиги комиссияси. Раиси — **М. М. Мусахонов.**

31 депутатдан иборат составда табиатни муҳофаза қилиш комиссияси. Раиси — **В. А. Карлов.**

ХАЛҚ МАНФААТЛАРИ— ҲАР НАРСАДАН АЗИЗ

САККИЗИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ БИРИНЧИ СЕССИЯСИ

Бизнинг мамлакатимизда ҳали яқиндагина СССР Олий Советига сайлов куни умумхалқ байрами сифатида нишонланган эди. 153 миллионли сайловчи коммунистлар билан партиясизлар бузилмас блокининг номзодлари учун овоз бериб, совет жамиятининг тош-метиндек мустаҳкам маънавий-сиёсий бирлигини, меҳнаткашларнинг Коммунистик партия Марказий Комитети ва Совет ҳукумати теварагидаги монолит жипслигини, коммунизм ишига садоқатини яна намойиш қилди.

Саккизинчи чақириқ СССР Олий Совети 14 июлда ўз ишини бошлади. Кремлда СССР Олий Советининг биринчи сессияси очилди.

Давлат ҳокимияти олий органига янгидан сайланган бир ярим мингдан ортиқ депутат — Ватанимизнинг энг яхши ўғил ва қизлари бепоён Совет мамлакатининг ҳамма қисмидан пойтахтга келишди.

Янги чақириқ СССР Олий Совети жаҳоншумул — тарихий аҳамиятга молик воқеалар кўп содир бўлаётган йилда, Лениннинг юз йиллиги, беш йиллик план топшириқларини муваффақиятли бажариш учун кураш шиори остида ўтаётган йилда ўз ишини бошлади. КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми партиянинг қишлоқ хўжалиги соҳасидаги навбатдаги вазифаларини, умумхалқ аҳамиятига эга бўлган вазифаларни белгилаб берди. Барча совет кишилари КПССнинг XXIV съезди чақирилишини эшитиб, ғоят мамнун бўлдилар. Депутатлар олдида бундан буён муҳим ишлар турибди. Улар ўз кучлари, билим ва тажрибаларини сарф қиладиган ишлар кўп.

ИТТИФОҚ СОВЕТИДА

Эрталаб соат 10 да СССР Олий Совети палаталарининг мажлислар залида Иттифоқ Советининг мажлиси очилди.

Депутатлар ва жуда кўп меҳмонлар ўринларидан туриб гулдурос карсаклар билан **Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорний, М. А. Суслов, П. Е. Шелест, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. А. Кунаев, В. В. Шчербицкий, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Ф. Д. Кулаков, М. С. Соломенцев** ўртоқларни кутиб олдилар.

Оқсоқоллар кенгашининг топшириғига биноан депутат **И. И. Артоболевский** СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг биринчи сессиясини очиш учун энг кекса депутатлардан бири, СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг биринчи секретари **К. А. Федин**га сўз беришни таклиф этади.

Ҳурматли депутат ўртоқлар, дейди, К. А. Федин, аввало, саккизинчи чақириқ СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг биринчи сессиясини очишдек ишонч ва иззат-ҳурмат билдирганликларингиз учун ташаккур изҳор қилишга ижозат бергайсиз.

Ўртоқлар, ҳозирги пайт шу жиҳатдан ғоят муҳимки, биз КПСС XXIII съездининг қарорларини бажариш соҳасида зўр ғайрат билан қилган бунёдкорлик меҳнатимизнинг якунларини тўпламоқдамиз. Биз ҳозирги кунда зўр шодлик ва мамнуният билан шуни айта оламизки, бутун совет халқи Коммунистик партия ва унинг ленинчи Марказий Комитети раҳбарлигида саккизинчи беш йилликнинг туғалловчи йили топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун, коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш учун зўр ғайрат билан кураш олиб бормоқда. Ишчилар, колхозчилар, зиёлилар ишлаб чиқаришнинг янги резервларини ишга солмоқдалар, тежамкорликни кучайтирмоқдалар, маҳсулот ишлаб чиқаришни кун сайин оширмоқдалар.

Саноат ишлаб чиқаришимиз тез суръатлар билан ривожланаётганлиги ҳаммамизни қувонтиради. Ана шу суръатларга баҳо бермоқ учун фақат битта рақамни келтириб ўтиш кифоядир. Кейинги тўрт йил мобайнида саноат маҳсулотининг ўртача йиллик ўсиши 8,5 процент бўлди. Шу йилнинг бир ўзидагина урушдан аввалги барча беш йилликлардагига қараганда кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқарилади.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми бир неча кун аввал ўз ишини тамомлади. Пленум партиянинг қишлоқ хўжалиги соҳасидаги навбатдаги вазифаларини қараб чиқди. Барча совет кишилари пленумнинг қарорини, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг докладини маъқулламоқдалар. К. А. Федин бутун залнинг қарсаклари остида бундай деди: қишлоқ хўжалигини ривожлантириш тўғрисида ғамхўрлик қилаётганлиги учун КПСС Марказий Комитетига самимий ташаккур изҳор қилишга ижозат бергайсиз ва совет деҳқонлари ишчилар синфининг ёрдамига таяниб, КПСС Марказий Комитети Пленуми томонидан қўйилган вазифаларни шараф билан бажарадилар, деб ишонч билдиришга рухсат этгайсиз.

Биз фан ва техникани тараққий эттиришда жуда катта муваффақиятларга эришдик. Бу муваффақиятлар фан-техника революцияси шароитида мамлакатимизнинг коммунизм йўлидан тўхтовсиз олға ҳаракат қилиб бориши учун ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир. Космик фазони ўзлаштириш соҳасида олға қараб янги қадам қўйилди. Бутун дунё атиги бир ой муқаддам космонавтлардан Андриян Николаев билан Виталий Севастьяновларнинг «Союз-9» кемасида космосда мислсиз узоқ вақт парвоз қилганликларини зўр эътибор билан кузатиб турди. Залда яна қарсаклар бошланади.

Нотиқ сўзини давом эттириб, бундай дейди: партия ва Совет давлати халқнинг моддий фаровонлигини тўхтовсиз ошириш, совет меҳнатчиларининг қобилиятларини ривожлантириш ва бу қобилиятларни энг яхши тарзда татбиқ этиш учун зарур шароитлар вужудга келтириш йўлини амалга ошириб келмоқдалар. Меҳнаткашларнинг турмуш даражасини юксалтириш жиҳатидан беш йилликда кўзда тутилган планлар муваффақиятли бажарилмоқда. Ўтган тўрт йил ичида аҳолининг реал даромадлари ошди, кам ҳақ олаётган ва ўртача ҳақ олаётган ходимларнинг иш ҳақи кўпайтирилди, меҳнаткашлар баъзи категорияларининг отпуска муддати узайтирилди, колхоз аъзолари пенсия ва нафақалар билан таъминланди. Совет кишиларидан 44 миллионтаси янги квартираларга кўчиб кирди ёки ўзининг уй-жой шароитини яхшилаб олди.

Совет давлатининг асосчиси улуғ Ленин турли социал тузумдаги мамлакатлар билан тинч-тотув яшаш сиёсатини бизга васият қилиб қолдирган эди. Коммунистик партия бу сиёсатни изчиллик билан амалга ошириб келмоқда, жаҳон империализмининг агрессив ниятларига кескин суратда қарши чиқмоқда, халқларнинг озодлик ва миллий мустақиллик учун, социал ислоҳотлар учун олиб бораётган ҳаққоний курашини қўллаб-қувватламоқда. Коммунистик партия ва Совет ҳукумати совет халқининг тинч меҳнат қилишини таъминлаш, жаҳон социализмининг иқтисодий ва сиёсий позицияларини мустаҳкамлаш, халқаро майдонда ҳар томонлама ҳамкорликни ривожлантириш учун қўлидан келган ҳамма чораларни кўрмоқдалар.

Совет кишиларининг коммунистик идеалларга астойдил садоқати уларнинг зўр ғайрат ва фидокорлик билан қилаётган меҳнатларида ўзининг ёрқин ифодасини топмоқда. Халқимизнинг Коммунистик партия ва Совет давлати ички

(Давоми иккинчи бетда).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИНИНГ МАТЕРИАЛЛАРИНИ ПРОПАГАНДА ҚИЛИШ

14 июлда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида КПСС Марказий Комитетининг 1970 йил июль Пленумида ўртага қўйилган масалаларни ўрганишга бағишланган семинар ўтказилди. Семинарни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов очди. Семинар ишида саккиз юздан ортиқ киши — республика пойтахтидаги олий ўқув юртлари ижтимоий фанлар кафедраларининг раҳбарлари ва ўқитувчилари, партия, комсомол комитетлари ва «Билим» жамиятининг лекторлари, Тошкент пропагандистлари ва журналистлари, Қизил Байроқли Туркистон ҳарбий округининг сиёсий ходимлари қатнашди.

Семинарда СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги бош бошқармасининг бошлиғи П. И. Братишев, Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик министри Н. Ж. Худойбердиев, иқтисод фанлари доктори Л. А. Булочникова (Москва), Бутуниттифоқ «Билим» жамиятининг референти А. А. Фрейфельд, КПСС Марказий Комитетининг лектори М. Т. Холмуҳамедов лекция ўқидилар.

Семинар ишида қишлоқ хўжалик мутахассислари ва экономистларидан иборат пропагандистлар группаларининг аъзолари ҳам қатнашдилар. Ана шу группаларнинг аъзолари КПСС Марказий Комитети Пленумининг материалларини ўрганиш ва тушунтиришда маҳаллий партия ташкилотларига ёрдам бериш учун республиканинг ҳамма областларига борадилар.

(ЎзТАГ).

САККИЗИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ БИРИНЧИ СЕССИЯСИ

ХАЛҚ МАНФААТЛАРИ — ҲАР НАРСАДАН АЗИЗ

(Боши биринчи бетда).

ва ташқи сиёсатини якдиллик билан қўллаб-қувватлаётганлиги Совет ҳокимиятининг эллик йиллиги, В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллиги, совет халқининг фашизмга қарши урушда қозонган шонли ғалабасининг 25 йиллиги байрамлари туфайли сиёсий активлик ва меҳнат ғайрати ғоят ўсганлиги билан жуда ёрқин намойиш қилинди.

Саккизинчи чақириқ СССР Олий Советига ўтказилган сайлов натижалари ҳам, деб таъкидлайди депутат, мамлакатимиз меҳнаткашларининг Коммунистик партия теварагидаги монолит жипслигини, совет жамиятининг ғоявий ва социал-сиёсий жиҳатдан мустаҳкам бирлигини, СССР халқлари кўп миллатли оиласининг қардошларча дўстлигини кўрсатиб турибди.

Коммунистлар билан партиясизлар умумхалқ блокининг ҳамма номзодлари давлат ҳокимиятининг олий органига якдиллик билан сайланди. Сайловчиларнинг 99.74 проценти Иттифоқ Совети депутатлигига кўрсатилган номзодлар учун овоз берди. К. А. Федин қарсаклар остида шу гапларни айтади: Ана шу сайлов натижалари совет кишилари Коммунистик партиянинг сиёсатини ўзларига азиз ва жонажон сиёсат деб ҳисоблаётганликларини ва партияни халқимизни порлоқ истиқбол — коммунизм сари комил ишонч билан бошлаб бораётган синалган раҳбар деб ҳисобланаётганликларини яна бир марта яққол кўрсатади.

Депутат ўртоқлар! Коммунистик партия социалистик демократияни ҳар томонлама ривожлантириш ва такомиллаштириш тўғрисида доим ғамхўрлик қилмоқда.

Саккизинчи чақириқ СССР Олий Совети олдида экономика, маданиятни янада ривожлантириш, мамлакатимизнинг мудофаа қувватини мустаҳкамлаш билан, ташқи сиёсат билан боғлиқ бўлган муҳим давлат масалалари турибди. Бу масалаларнинг муваффақиятли ҳал этилиши ҳар бир депутатнинг актив ишлашига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев Бауман сайлов округи сайловчилари йиғилишида сўзлаган нутқида бундай деган эди:

«Совет депутатимиз қандай лавозимни эгаллаб турипидан қатъи назар, ўзининг барча ҳаркатларида партия сиёсатига амал қилишни, партия программасини амалга ошириш учун кураш олиб боришни, партиянинг позицияларида маҳкам туришни ўз бурчи деб ҳисоблайди. Сайловчилар унинг номзодини ёқлаб овоз бериб, унга мандат топширганларида худди шу нарсани кўзда тутганликларини депутат яхши англайди.

Ҳар биримиз ўз зиммамизга юкланган катта ва масъулиятли бурчларни шараф билан бажариш учун куч-ғайратимизни аямаймиз, деб айтсам ҳамманинг фикрини изҳор қилган бўламан, деб ўйлайман.

К. А. Федин ўз нутқини халқлар дўстлигининг таянчи, тинчлик ва тараққиётнинг мустаҳкам суянчиғи — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи шарафига, коммунизм қураётган улуғ совет халқи шарафига, совет халқининг синалган авангарди Ленин партияси шарафига табрик сўзларини айтиш билан тамомлайди. Залда гулдурос қарсаклар узоқ давом этади.

Шундан кейин К. А. Федин саккизинчи чақириқ СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг биринчи сессиясини очиқ деб эълон қилади.

Депутат **В. П. Ломакин**га сўз берилади. У оқсоқоллар кенгашининг топшируғига биноан, Хабаровск ўлкаси Хабаровск қишлоқ сайлов округидан сайланган депутат **А. П. Шитиков**ни Иттифоқ Советининг раиси қилиб сайлашни таклиф этди. Бу таклиф бир овоздан қабул қилинди.

А. П. Шитиков президиумга чиқиб, палата раиси ўрнини эгаллайди. У Иттифоқ Советининг раиси лавозимига сайлашдек катта ишонч ва иззат-ҳурмат кўрсатганликлари учун депутатларга миннатдорчилик изҳор қилади. Мен, дейди А. П. Шитиков, бу ишончни оқлаш учун бутун куч-ғайратимни сарф қиламан.

Палата раисининг қуйидаги ўринбосарлари бир овоздан сайланди: Озарбайжон ССРдаги 1-«Май» колхозининг раиси **Ш. М. Гасанова**, Украина ССР Фанлар академиясининг президенти **Б. Е. Патон**, Ўрта Осиё темир йўли Мари станцияси тепловоз деposининг машинисти **А. Жумаев**, Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Ж. Расулов**.

Шундан кейин Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг алоҳида-алоҳида ва биргаликда ўтказиладиган мажлислари регламенти тасдиқланади.

Оқсоқоллар Кенгашининг топширувига биноан сўзга чиққан депутат **С. Ф. Медунов** қуйидаги масалаларни сессиянинг кун тартибига киритишни таклиф этади:

1. Иттифоқ Советининг Мандат комиссиясини сайлаш.
2. Иттифоқ Советининг доимий комиссияларини тузиш тўғрисида.
3. СССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.
4. СССР Олий Совети Президиумини сайлаш.
5. СССР ҳукумати — СССР Министрлар Советини тузиш.
6. ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг меҳнат тўғрисидаги Қонун асослари лойиҳаси ҳақида.

Иттифоқ Совети кун тартибини ва масалаларни қараб чиқиш тартибини бир овоздан тасдиқлайди.

Депутатлар Иттифоқ Советининг мандат комиссиясини 31 кишидан иборат составда сайлайдилар. Депутат **В. Н. Титов** (Қозоғистон ССР) комиссия раиси қилиб сайланади.

Шу билан СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг биринчи мажлиси тамом бўлди.

* * *

Соат 15 да Иттифоқ Советининг иккинчи мажлиси бошланди. Палата раиси А. П. Шитиков раислик қилди.

Иттифоқ Совети саккизинчи чақириқ СССР Олий Советининг Иттифоқ Советига сайланган депутатларнинг ваколатларини текшириш натижалари тўғрисида мандат комиссиясининг раиси депутат В. Н. Титовнинг докладини тингладилар.

ИТТИФОҚ СОВЕТИ МАНДАТ КОМИССИЯСИНИНГ ДОКЛАДИ

Депутат ўртоқлар!

Саккизинчи чақириқ СССР Олий Советига сайлов кампанияси совет халқи бутун тараққийпарвар инсоният билан биргаликда Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг юз йиллигини нишонлаган шонли бир даврда ўтди. Ленин юбилейининг байрам қилиниши совет кишиларининг сиёсий активлиги ва меҳнат ғайратини жўш урдириб юборди.

Сайлов ҳамма жойда уюшқоқлик билан, сайловчиларнинг ғоят активлиги билан ўтди. Бу сайлов совет халқининг монолит бирлигини, унинг Коммунистик партия теварагига жипслашганлигини яна бир карра намойиш қилди.

СССР Олий Советига ўтказилган сайловда 153 миллион 172 минг 213 сайловчи ёки рўйхатларга киритилган ҳамма сайловчиларнинг 99,96 проценти қатнашди. Иттифоқ Совети депутатлигига кўрсатилган номзодларни ёқлаб 152 миллион 771 минг 739 сайловчи ёки сайловда қатнашган кишиларнинг 99,74 проценти овоз берди. 767 та сайлов округининг ҳаммасида овозга қўйилган номзодлар овозларнинг мутлақ кўпчилиги билан сайланди. Бу эса коммунистлар билан партиясизлар блокининг янги ғалаба қозонганлигидан. партия билан халқнинг бузилмас бирлигидан яққол далолат бериб турибди.

Ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, совет зиёлиларининг энг яхши намояндалари СССР Олий Советининг депутатлари қилиб сайландилар. Иттифоқ Советига 253 ишчи сайланди, улардан 72 киши машинасозлик корхоналарида, 66 киши металлургия, кўмир, нефть ва химия саноатида, 33 киши енгил саноат корхоналарида, 28 киши қурилишда, 10 киши темир йўл транспортида, 33 киши совхозларда ишлайди. Иттифоқ Совети составида 127 колхозчи бор.

Шундай қилиб, эндиликда Иттифоқ Советида 380 ишчи ва колхозчи бор, улар палата ҳамма депутатларининг 49,5 процентини ташкил этади. Депутат қилиб сайланган ишчилар билан колхозчилар социалистик ишлаб чиқариш илғорларидир. Улар ўзларининг фидокорона меҳнати билан коммунистик қурилиш ишига муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Депутатлар орасида корхоналарнинг раҳбарлари, ишлаб чиқариш командирлари, халқ хўжалиги турли тармоқларининг мутахассислари бор.

Иттифоқ Совети депутатларидан 57 киши фан, маданият, адабиёт, санъат. маориф ва соғлиқни сақлаш ходимларидир. Улар орасида СССР Фанлар академияси, иттифоқдош республикалар Фанлар академиялари ва тармоқ академиялари, муассасалари ходимларидан 24 киши, олий ўқув юртларининг ректорлари, кафедра мудирлари ва муаллимларидан 8 киши, мактаб директорлари ва ўқитувчиларидан 6 киши, врачлардан 6 киши, ёзувчилардан 7 киши бор.

Палатамиздаги депутатлардан 152 киши партия, касаба союз ва комсомол органларининг ходимлари, 102 киши совет органларининг ходимлари, 30 киши Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флотининг ҳарбий хизматчиларидир.

Депутатларнинг маълумоти тўғрисидаги рақамлар уларнинг кенг ва ҳар томонлама билимларидан далолат беради. Палатанинг 408 депутати ёки жамики составнинг 53,2 проценти олий ва тўлиқсиз олий маълумотли, 224 депутат ёки 29,2 проценти ўрта маълумотли кишилардир. Шундай қилиб, Иттифоқ Совети составидаги депутатларнинг 82,4 проценти олий ва ўрта маълумотли кишилардир.

Иттифоқ Советига мамлакатимизда яшовчи 39 миллат вакиллари сайланган. Депутатлар орасида — руслар, украинлар, белоруслар, ўзбеклар, қозоқлар, грузинлар, озарбайжонлар, литваликлар, молдаванлар, латишлар, қирғизлар, тожиклар, арманилар, туркманлар, эстонлар ва бошқалар бор. Бу — ленинча миллий сиёсат тантанасининг, мамлакатимиздаги ҳамма миллатлар ва элатлар чинакам тенг ҳуқуқлилигининг ёрқин ифодасидир.

Хотин-қизларнинг тўла тенг ҳуқуқлилиги совет ижтимоий тузуми чинакам демократик характерининг энг муҳим кўринишларидан биридир. Хотин-қизлар завод ва фабрикаларда, колхоз ва совхозларда, илмий муассасалар ва ўқув юртларида эркаклар билан тенг ишламоқдалар, давлат ва жамоат фаолияти билан актив шуғулланмоқдалар. Иттифоқ Советига 232 хотин-қиз сайланган, ёки ҳамма депутатларнинг 30,3 проценти хотин-қизлардан иборат.

Ёш жиҳатидан олганда палата депутатларининг состави қандай эканлигини қуйидаги маълумотлардан кўриш мумкин: 134 депутат ёки ҳамма депутатларнинг 17,5 проценти 30 ёшгача бўлган кишилар, 159 депутат ёки ҳамма депутатларнинг 20.7 проценти 31 ёшдан 40 ёшгача бўлган кишилар, 194 депутат ёки ҳамма депутатларнинг 25.3 проценти 41 дан 50 ёшгача бўлган кишилар. 196 депутат ёки ҳамма депутатларнинг 25.5 проценти 51 ёшдан 60 ёшгача бўлган кишилардир. Депутатлардан 84 киши 61 ёшдан ошган кишилар бўлиб, улар ҳамма депутатларнинг 11 процентини ташкил қилади.

Иттифоқ Советининг состави коммунистлар билан партиясизлар блокининг бирлигини ифодалайди. Иттифоқ Советининг 562 депутати КПСС аъзолари ва аъзоликка кандидатлари ва 205 депутат партиясизлардир.

Шуни айтиб ўтиш керакки, Иттифоқ Совети депутатларидан 694 киши ёки ҳамма депутатларнинг 90,5 проценти СССР орденлари ва медаллари билан мукофотланганлар, 17 депутат Совет Иттифоқи Қаҳрамони, 132 депутат Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонига эга. Депутатлар орасида Ленин мукофоти лауреатларидан 25 киши ва давлат мукофоти лауреатларидан 46 киши бор.

Ўтказилган сайлов натижасида Иттифоқ Советининг состави анча янгиланди. 409 депутат аввалги, еттинчи чақириқ СССР Олий Советининг депутатлари бўлмаган кишилардир. Шу тариқа депутатларнинг состави тўғрисидаги маълумотлар Иттифоқ Советига совет жамияти ҳамма қатламларининг намояндалари кирганлигини кўрсатиб турибди. Совет жамиятининг бирлиги ишчилар синфи билан деҳқонларнинг бузилмас иттифоқига, социалистик Ватанимиздаги ҳамма миллатлар билан элатларнинг дўстлиги ва қардошлигига асосланади.

Депутат ўртоқлар!

Мандат комиссияси СССР Конституциясининг 50- моддаси асосида 1970 йил 14 июнда Иттифоқ Советига сайланган ҳамма депутатларнинг ваколатлари тўғрилигини текшириб чиқди.

Комиссия ҳар бир сайлов округидан депутатликка номзодларни рўйхатга олиш тўғрисида округ сайлов комиссияларининг протоколларини, депутатликка номзодларнинг овозга қўйилишга розилик бериш тўғрисидаги аризаларини, барча сайлов комиссияларида овоз бериш протоколларини, шунингдек Марказий сайлов комиссияси тақдим этган бошқа материалларни қараб чиқди.

Мандат комиссияси 767 сайлов округининг ҳаммасида Иттифоқ Советига депутатлар сайлаш СССР Конституцияси ва «СССР Олий Советига сайлов тўғрисида Низом» асосида ва уларга тўла мувофиқ равишда ўтказилганлигини аниқлади.

Бирон-бир сайлов округида Иттифоқ Советига сайлов натижаларини шубҳа остида қолдирувчи шикоят ва аризалар мандат комиссиясига тушгани йўқ. Мандат комиссияси Иттифоқ Совети депутатларидан бирон кишининг сайланганлигини бекор қилиш учун ҳеч қандай асос йўқ деб ҳисоблайди.

Шу муносабат билан мандат комиссияси 1970 йил 14 июнда Иттифоқ Советига сайланган ва саккизинчи чақириқ СССР Олий Советига сайлов ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси рўйхатга олган ҳамма 767 депутатнинг ваколатларини ҳақиқий деб топишни таклиф этади.

Мандат комиссияси қуйидаги қарор лойиҳасини Иттифоқ Совети муҳокамасига тақдим этади: «Иттифоқ Совети мандат комиссиясининг докладини тинглаб **қарор қилади:** СССР Конституцияси «Асосий қонун»нинг 50-моддасига биноан, мандат комиссиясининг тақдимига мувофиқ Иттифоқ Советининг ҳамма сайлов округларида сайланган 767 депутати ваколатлари ҳақиқий деб топилсин».

Мандат комиссиясининг доклади юзасидан қуйидаги қарор қабул қилинди:

«Иттифоқ Совети Мандат комиссиясининг докладини тинглаб, **қарор қилади:**

СССР Конституцияси (Асосий қонуни)нинг 50- моддасига биноан, мандат комиссиясининг тақдимига мувофиқ, Иттифоқ Советининг ҳамма сайлов округларида сайланган 767 депутат ваколатлари ҳақиқий деб топилсин».

Шундан кейин кун тартибидаги қуйидаги масала — СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг доимий комиссияларини тузиш тўғрисидаги масала қараб чиқилди. Қуйидаги комиссиялар сайланди:

35 депутатдан иборат составда қонун лойиҳалари тайёрловчи комиссия. Раиси — **М. С. Соломенцев.**

51 депутатдан иборат составда план-бюджет комиссияси. Раиси — **П. А. Розенко.**

32 депутатдан иборат составда ташқи ишлар комиссияси. Раиси — **М. А. Суслов.**

31 депутатдан иборат составда ёшлар билан ишлаш комиссияси. Раиси — **Е. К. Лигачев.**

41 депутатдан иборат составда саноат комиссияси. Раиси — **Г. И. Вашченко.**

33 депутатдан иборат составда транспорт ва алоқа комиссияси. Раиси — **Н. И. Масленников.**

33 депутатдан иборат составда қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати комиссияси. Раиси — **В. П. Ломакин.**

41 депутатдан иборат составда қишлоқ хўжалиги комиссияси. Раиси — **Г. С. Золотухин.**

31 депутатдан иборат составда соғлиқни сақлаш ва социал таъминот комиссияси. Раиси — **Н. П. Бехтерева.**

35 депутатдан иборат составда халқ маорифи, фан ва маданият комиссияси. Раиси — **А. Э. Восс.**

31 депутатдан иборат составда савдо, маиший хизмат ва коммунал хўжалиги комиссияси. Раиси — **Ф. А. Сурганов.**

31 депутатдан иборат составда табиатни муҳофаза қилиш комиссияси. Раиси — **А. В. Георгиев.**

Шу билан Иттифоқ Советининг иккинчи мажлиси тамом бўлди.

МИЛЛАТЛАР СОВЕТИДА

Миллатлар Советининг биринчи мажлиси СССР Олий Совети палаталарининг мажлислар залида кундузи соат 12 да бошланди.

Депутатлар ва кўпдан-кўп меҳмонлар **А. Н. Косигин, А. Я. Пельше, Д. С. Польянский, А. Н. Шелепин, П. М. Машеров, В. П. Мжаванадзе, Ш. Р. Рашидов, Д. Ф. Устинов, Б. Н. Пономарев** ўртоқни ўринларидан туриб, қизғин қарсаклар билан кутиб олдилар.

Оқсоқоллар Кенгашининг топшириғига биноан депутат **А. Е. Корнейчук** сессияни кекса депутатлардан бири таникли совет олими академик **Д. В. Скобельцин** очсин деган таклиф киритди.

Д. В. Скобельцин ўзига саккизинчи чақириқ СССР Олий Совети Миллатлар Советининг биринчи сессиясини очишдек юксак шараф кўрсатилганлиги учун чуқур миннатдорчилик билдирди.

Аввалги чақириқ ССР Иттифоқи Олий Советининг иш даврида, деди у, мамлакатимиз ҳаётида жуда муҳим тарихий воқеалар бўлиб ўтди. Коммунистик партия теварагида мустаҳкам жипслашган совет кишилари КПСС XXIII съездининг қарорларини, халқ хўжалигини ривожлантириш беш йиллик планини бажариш борасида фидокорона меҳнат қилдилар. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигини, Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини ўтказишга тайёргарлик шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларининг ғайратини янада ошириб юборди.

Сўнгги йилларда, деб давом қилди нотиқ, саноат ва қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда, меҳнаткашларнинг турмуш даражасини кўтаришда, мамлакатнинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашда янги катта қадам ташланди. Қаҳрамон ишчилар синфи, инженерлар ва техникларнинг фидокорона меҳнати натижасида беш йилликнинг тўрт йили мобайнидаги саноат маҳсулоти ҳажми қарийб 39 процент кўпайди. Колхоз ва совхоз далаларининг меҳнаткашлари катта-катта муваффақиятларга эришдилар. Асосий қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлиги ортди. 1966—1969 йиллар мобайнида деҳқончилик ва чорвачилик ялпи маҳсулотининг ўртача йиллик ҳажми бундан аввалги тўрт йилликдагига қараганда 18 процент кўпайди. Коммунистик партия, унинг ленинчи Марказий Комитети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг барча тармоқларини янада юксалтириш чораларини кўрмоқдалар. КПСС Марказий Комитетининг яқинда тугаган Пленуми қишлоқ хўжалигини жадал ривожлантиришнинг кенгайтирилган программасини белгилаб берди.

Мамлакатда фан, халқ маорифи, маданият ҳар томонлама ривож топди. Бугунги кунда биз мамлакатимиз фаннинг бир қанча энг муҳим соҳаларини ривожлантиришда жаҳонда етакчи ўринда турибди. Совет Иттифоқида ҳар уч кишининг бири ўқимоқда, маданиятимиз энг илғор маданиятдир, деб ҳаққоний равишда фахрлана оламиз.

Биз Советлар мамлакати инсоният тарихида биринчи бўлиб космос сари йўл очганлиги билан ҳам фахрланамиз. Ишчиларнинг илҳом билан қилган меҳнати, олимлар ва конструкторларнинг ижодий даҳоси туфайли Андриян Николаев билан Виталий Севастьянов бошқарган «Союз 9» космик кемаси янги машҳур парвоздан қайтди.

Мамлакат экономикасини ривожлантиришда эришилган муваффақиятлар, деб таъкидлади Д. В. Скобельцин, совет халқининг турмуш даражасига яхши таъсир кўрсатиб, партия ва Совет давлатининг бир қанча жиддий социал проблемаларни ҳал қилишига имкон бермоқда.

Ленинча миллий сиёсат — пролетар интернационализми, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи тенг ҳуқуқли халқларининг қардошларча дўстлиги сиёсатининг амалга оширилиши мамлакатимизда социализм эришган энг улуғвор ғалабалардан бири бўлди.

Халқаро майдонда Ватанимизнинг обрўси йил сайин тобора кўпроқ ошиб бормоқда. Совет Иттифоқининг ленинча ташқи сиёсати умумий тинчлик ва халқлар хавфсизлигини мустаҳкамлаш, миллий мустақиллик, демократия ва социализм учун курашга қаратилган.

Совет халқи Коммунистик партиянинг ички ва ташқи сиёсатини қизғин қўллаб-қувватлайди. Саккизинчи чақириқ СССР Олий Советига ўтказилган сайлов якунлари бунинг ёрқин далилидир.

Д. В. Скобельцин депутатларга мурожаат қилиб, бундай деди: халк бизни Советлар мамлакати давлат ҳокимиятининг олий органига сайлаб, юксак ишонч кўрсатди. Шу юксак ишончни шараф билан оқлаш бизнинг вазифамиздир. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Леонид Ильич Брежнев Бауман сайлов округининг сайловчилари ҳузурида сўзлаган нутқида шу ҳақда ёрқин гапирган эди.

Саккизинчи чақириқ СССР Олий Совети янги беш йиллик бўсағасида ишга киришмоқда. Олдимизда катта ва мураккаб ишлар турибди. Биз партиямиз, совет халқимиз қўядиган катта талаблар даражасида ҳамма вақт турамиз десам ҳамманинг фикрини ифодалаган бўламан деб ўйлайман.

Д. В. Скобельцин ўз нутқини кўп миллатли совет давлатимиз шарафига, коммунизм бунёдкори — Улуғ Совет халқи шарафига, барча ғалабаларимизнинг илҳомчиси ва ташкилотчиси Ленин бунёд этган шонли Совет Иттифоқи Коммунистик партияси шарафига хитоб сўзлари айтиб тугатади. Залда узоқ давом этган қарсаклар янграйди.

Д. В. Скобельцин саккизинчи чақириқ СССР Олий Совети Миллатлар Советининг биринчи сессиясини очиқ деб эълон қилади.

Сўнгра Миллатлар Совети Миллатлар Советининг раиси билан унинг ўринбосарларини сайлашга киришади.

Депутатлар Ўзбекистон ССР Тошкент-Октябрь сайлов округидан Миллатлар Советига депутат **Ё. С. Насриддинова**ни якдиллик билан палата раиси қилиб сайладилар.

Ё. С. Насриддинова палата раиси ўрнини эгаллайди.

Мен, дейди у, ўзимни Миллатлар Советининг раиси лавозимига сайлаб, юксак ишонч ва катта ҳурмат-эҳтиром билдирганлигингиз учун самимий миннатдорчилик ва чуқур ташаккуримни изҳор этаман.

Қарағанда область «Ленинуголь» трестига қарашли шахта кўмир комбайнининг машинисти **Е. З. Залиев**, Белоруссия ССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари **В. Е. Лобанок**, Қирғизистон ССР Тўнг район шифохонасининг бош врач ўринбосари **У. К. Рисмамбетова**, СССР Ёзувчилари союзи правлениесининг секретари **Н. С. Тихонов** якдиллик билан палата раисининг ўринбосарлари қилиб сайландилар.

Депутатлар палаталарнинг мажлислари ҳамда Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг қўшма мажлислари регламентини тасдиқладилар.

Палата оқсоқоллари кенгашининг топшириғига биноан сўзга чиққан депутат **К. И. Мацкевичус**нинг таклифига кўра сессиянинг қуйидаги кун тартиби тасдиқланди:

1. Миллатлар Советининг Мандат комиссиясини сайлаш.
2. Миллатлар Советининг доимий комиссияларини тузиш тўғрисида.
3. СССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.
4. СССР Олий Совети Президиумини сайлаш.
5. СССР ҳукумати — СССР Министрлар Советини тузиш.
6. ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг меҳнат тўғрисидаги Қонун асослари лойиҳаси тўғрисида.

Миллатлар Совети кун тартибини ва масалаларни қараб чиқиш навбатини якдиллик билан тасдиқлади.

Депутатлар Миллатлар Советининг 31 кишидан иборат составда мандат комиссиясини сайладилар. Депутат **В. В. Шевченко** (Украина ССР) комиссия раиси қилиб сайланди.

Шу билан СССР Олий Совети Миллатлар Советининг биринчи мажлиси тугади.

* * *

Кечқурун соат 5 да СССР Олий Совети палаталарининг мажлислар залида Миллатлар Советининг иккинчи мажлиси бошланди. Палата раиси Ё. С. Насриддинова раислик қилди.

Миллатлар Совети саккизинчи чақириқ СССР Олий Советининг Миллатлар Советига сайланган депутатлар ваколатларини текшириш натижалари тўғрисида Мандат комиссиясининг раиси депутат В. В. Шевченконинг докладини тинглади.

МИЛЛАТЛАР СОВЕТИ МАНДАТ КОМИССИЯСИНИНГ ДОКЛАДИ

Депутат ўртоқлар!

Совет халқи 1970 йил 14 июнда мамлакатимиз давлат ҳокимиятининг олий органи — СССР Олий Совети составига ўз вакилларини сайлади.

Сайлов партия билан халқнинг монолит бирлигини ёрқин намойиш қилди. Сайлов мамлакатимизнинг меҳнаткашлари коммунизм қуриш ишига астойдил содиқ эканликларини ва Коммунистик партия ҳамда Совет давлатининг сиёсатини якдиллик билан қўллаб-қувватлаётганликларини яна бир марта кўрсатди.

Саккизинчи чақириқ СССР Олий Советига сайлов уюшқоқлик билан, меҳнат ғайрати ва сиёсий активлик ғоят ўсган бир вазиятда ўтди. Сайлов олдидан Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги байрам қилинди. Бу байрам сайловчиларнинг сиёсий активлигини ғоят ошириб юборди.

Сайловда 153.172.213 сайловчи, ёки рўйхатларга киритилган барча сайловчиларнинг 99,96 проценти қатнашди. Миллатлар Советига сайлов ўтказилган ҳар бир сайлов округида округ территориясида яшовчи сайловчиларнинг мутлақ кўпчилиги овоз беришда қатнашди.

Иттифоқдош республикалардан Миллатлар Совети депутатлигига кўрсатилган номзодлар учун 152.843.228 сайловчи, ёки сайловда қатнашган сайловчиларнинг 99,79 проценти, автоном республикалардан Миллатлар Совети депутатлигига кўрсатилган номзодлар учун сайловда қатнашган сайловчиларнинг 99,59 проценти, автоном областлардан Миллатлар Совети депутатлигига кўрсатилган номзодлар учун сайловчиларнинг 99,64 проценти ва миллий округлардан Миллатлар Совети депутатлигига кўрсатилган номзодлар учун сайловда қатнашган сайловчиларнинг 99,55 проценти овоз берди.

Овоз бериш якунларига қараганда, барча сайлов округларида ўтказилган сайловда Миллатлар Совети депутатлигига номзодлар сайловчилар овозининг мутлақ кўпчилигини олди ва депутат қилиб сайланди.

Коммунистлар билан партиясизларнинг ҳаёт синовидан ўтган блоки саккизинчи чақириқ СССР Олий Совети сайловида яна жуда катта ғалаба қозонди.

СССР Конституциясининг 35-моддасига тамомила мувофиқ суратда Миллатлар Советига 750 депутат, шу жумладан 15 иттифоқдош республиканинг ҳар биридан 32 депутат, жами 480 депутат, 20 автоном республиканинг ҳар биридан 11 депутат, жами 220 депутат, 8 автоном областнинг ҳар биридан 5, жами 40 депутат ва миллий округларнинг ҳар биридан биттадан, жами 10 депутат сайланди.

Палатамиз составига 59 миллатдан депутат сайланди. Улар орасида руслар, украинлар, белоруслар, ўзбеклар, қозоқлар, грузинлар, озарба..конлар, литваликлар, молдаванлар, латишлар, қирғизлар, тожиклар, арманилар, туркманлар, эстонлар, абхазлар, бошқирдлар, бурятлар, аварлар, даргинлар, қумиқлар, лакслар, лезгинлар, кабардинлар, балкарлар, қолмиқлар, қорақалпоқлар, кареллар, комилар, марилар, мордованлар, осетинлар, татарлар, тувинлар, удмуртлар, чеченлар, ингушлар, чувашлар, якутлар, адигейлар, олтойлар, яҳудийлар, карачаевлар, коми-пелмяклар, хакаслар, ненейлар, чукчилар, эвенклар, эвенлар, долганлар, хантлар, немислар, гагаузлар, корейслар, поляклар, финлар, нўғойлар, абазинлар, корякалар бор. Совет Иттифоқининг миллий составини эътиборга олиб, саккизинчи чақириқ СССР Олий Советига 62 миллатга мансуб депутатлар сайланди. Бу эса мамлакатимиздаги барча миллат ва элатларнинг чинакам ҳуқуқий тенглигини ва улуғ дўстлигини ёрқин исбот этувчи далилдир.

Миллатлар Советида совет халқининг барча табақаларидан кўп вакиллар бор. Унинг составида 228 ишчи ва 155 колхозчи бор. Улар биргаликда палатадаги барча депутатларнинг 51,1 процентини ташкил этадилар. Булар ишчилар синфи ва колхозчи деҳқонларнинг энг яхши вакиллари, ишлаб чиқариш илғорларидир. Улар ўз меҳнатлари билан коммунизм қуриш ишига салмоқли ҳиссаларини қўшмоқдалар. Уларнинг орасида турли касбларга мансуб кишилар, халқ хўжалигининг кўп тармоқларида ишлаётган ходимлар: машинасозлар ва металлурглар, кончилар ва нефтчилар, химиклар ва бинокорлар, транспорт ходимлари ва тўқимачилар, енгил саноат ва озиқ-овқат саноати ишчилари, колхоз ва совхоз далаларининг меҳнатчилари, механизаторлар ва чорвачилик ходимлари бор.

Миллатлар Советида партия, касаба союз ва комсомол органларининг 109 ходими, совет органларининг 115 ходими, 27 ҳарбий хизматчи бор. Корхона ва хўжалик ташкилотларининг раҳбарлари, халқ хўжалигининг турли тармоқларида ишлаётган мутахассислар депутат қилиб сайланди.

Палатамиз депутатлари орасида фан ва маданият, маориф ва соғлиқни сақлаш соҳасида ишлаётган 89 арбоб бор. СССР Фанлар академияси муассасалари тармоқли академиялар ва иттифоқдош республикалар академияларининг 14 ходими, мамлакатимиздаги олий ўқув юртлари ректорлари, кафедра мудирлари ва ўқитувчиларидан 6 киши, мактаб директорлари ва ўқитувчиларидан 16 киши, врачлардан 12 киши, ёзувчилардан 19 киши Миллатлар Советига депутат қилиб сайланди.

Миллатлар Совети депутатларининг билим даражаси ҳақидаги маълумотлар Советлар мамлакатида маданият юксак даражага кўтарилганлигини исбот қилади. 372 депутат, ёки барча депутатларнинг 49,6 проценти олий ва тўлиқсиз олий маълумотга эга. 224 депутат, ёки барча депутатларнинг 29,9 проценти умумий ўрта маълумотли ёки ўрта махсус маълумотлидир. Олий ва ўрта маълумотли депутатлар Миллатлар Советидаги барча депутатларнинг 79,5 процентини ташкил этади.

Миллатлар Советидаги хотин-қизларнинг миқдори тўғрисидаги маълумотлар социалистик давлат шароитида хотин-қизларнинг ҳуқуқий жиҳатдан чинакам тенг ҳуқуқли эканликларини кўрсатади. Хотин-қизлардан 231 киши СССР Олий Советининг ана шу палатасига депутат қилиб сайланди. Улар Миллатлар Советидаги барча депутатларнинг 30,8 процентини ташкил этади.

Миллатлар Советида 147 депутат, ёки ҳамма депутатларнинг 19,6 проценти ўттиз ёшгача бўлган кишилар, 190 депутат, ёки ҳамма депутатларнинг 25,3 проценти 31 ёшдан 40 ёшгача бўлган кишилар, 192 депутат, ёки ҳамма депутатларнинг 25,6 проценти 41 ёшдан 50 ёшгача бўлган кишилар, 133 депутат, ёки ҳамма депутатларнинг 17,8 проценти 51 ёшдан 60 ёшгача бўлган кишилар ва 88 депутат, ёки ҳамма депутатларнинг 11,7 проценти 60 ёшдан ошган кишилар.

Миллатлар Совети депутатларидан 534 киши КПСС аъзоси ва КПСС аъзолигига кандидат; 216 депутат партиясиздир. Шундай қилиб, палатанинг состави коммунистлар билан партиясизлар бузилмас бирлигини акс эттиради.

Миллатлар Совети составидаги 605 депутат, ёки ҳамма депутатларнинг 80,7 проценти СССР орден ва медаллари билан мукофотланган; 18 депутат Совет Иттифоқи Қаҳрамони ва 99 депутат Социалистик Меҳнат Қаҳрамони; 24 депутат Ленин мукофоти лауреати ва 49 депутат Давлат мукофоти лауреатидир.

Ўтказилган сайлов натижасида Миллатлар Советининг состави анча янгиланди. Бу палатанинг 450 депутати, ёки ҳамма депутатларнинг 60 проценти еттинчи чақириқ СССР Олий Советининг депутатлари бўлмаган кишилардир.

Юқорида келтирилган маълумотлар шуни кўрсатиб турибдики, Миллатлар Совети депутатларининг состави Совет жамиятининг кўп миллатли жамият эканлигини акс эттиради. Миллатлар Совети депутатларининг ана шу состави СССР Олий Советининг шу палатасига давлатимиз ҳаётининг энг муҳим масалаларини умуман ССР Иттифоқининг манфаатларини кўзда тутган ҳолда, мамлакатнинг миллий хусусиятларини эътиборга олиб ҳал этиш имконини беради.

Миллатлар Советининг мандат комиссияси СССР Конституциясининг 50-моддаси асосида Миллатлар Советига сайланган ҳар бир депутатнинг ваколати тўғрилигини текшириб чиқди.

Мандат комиссияси депутатликка номзодларни рўйхатга олиш тўғрисида округ сайлов комиссияларининг протоколларини, депутатликка номзодларнинг овозга қўйилишга розилик бериш тўғрисидаги аризаларини, округ сайлов комиссияларининг овоз бериш тўғрисидаги протоколларини, шунингдек, Марказий сайлов комиссияси тақдим этган бошқа материалларни қараб чиқиб, барча сайлов округларида Миллатлар Советига депутатлар сайлаш СССР Конституциясига ва «СССР Олий Советига сайлов тўғрисида Низом»га тамомила мувофиқ суратда ўтказилганлигини аниқлади.

Бирон бир сайлов округида Миллатлар Советига сайлов натижаларини шубҳа остида қолдирувчи шикоят ва аризалар мандат комиссиясига тушгани йўқ.

Миллатлар Совети депутатларидан бирон кишининг сайланганлигини бекор қилиш учун ҳеч қандай асос йўқ.

Шунга биноан мандат комиссияси 1970 йил 14 июнда Миллатлар Советига сайланган ва СССР Олий Советига сайлов ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси томонидан рўйхатга олинган барча депутатларнинг ваколатларини ҳақиқий деб топишни таклиф этади.

Мандат комиссияси қуйидаги қарор лойиҳасини Миллатлар Совети муҳокамасига тақдим этади:

«Миллатлар Совети мандат комиссиясининг докладини тинглаб, **қарор қилади:**

СССР Конституциясининг (Асосий қонуни)нинг 50-моддасига биноан, Мандат комиссиясининг тақдимига мувофиқ, Миллатлар Советининг ҳамма сайлов округларида сайланган 750 депутати ваколатлари ҳақиқий деб топилсин».

Депутатлар Мандат комиссиясининг доклади юзасидан қуйидаги қарорни қабул қилдилар:

«Миллатлар Совети Мандат комиссиясининг докладини тинглаб, қарор қилади:

СССР Конституциясининг 50-моддасига биноан. Мандат комиссиясининг тақдимига мувофиқ, Миллатлар Советининг ҳамма сайлов округларида сайланган 750 депутат ваколатлари ҳақиқий деб топилсин».

Шундан кейин палата доимий комиссияларини тузиш тўғрисидаги масала қараб чиқилди. Қуйидаги комиссиялар сайланди:

35 депутатдан иборат составда қонун лойиҳалари тайёрловчи комиссия. Раиси — **И. Г. Кэбин.**

51 депутатдан иборат составда план-бюджет комиссияси. Раиси — **К. М. Герасимов.**

32 депутатдан иборат составда ташқи ишлар комиссияси. Раиси — **Б. Н. Пономарев.**

31 депутатдан иборат составда ёшлар билан ишлаш комиссияси. Раиси — **А. Н. Аксенов.**

41 депутатдан иборат составда саноат комиссияси. Раиси — **К. К. Кайрис.**

33 депутатдан иборат составда транспорт ва алоқа комиссияси. Раиси — **Р. Я. Пруидзе.**

33 депутатдан иборат составда қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати комиссияси. Раиси — **С. А. Мовсесян.**

41 депутатдан иборат составда қишлоқ хўжалик комиссияси. Раиси — **Н. М. Борисенко.**

31 депутатдан иборат составда соғлиқни сақлаш ва социал таъминот комиссияси. Раиси — **Б. Солиева.**

35 депутатдан иборат составда халқ маорифи, фан ва маданият комиссияси. Раиси — **П. Н. Федосеев.**

31 депутатдан иборат составда савдо, маиший хизмат ва коммунал хўжалиги комиссияси. Раиси — **М. М. Мусахонов.**

31 депутатдан иборат составда табиатни муҳофаза қилиш комиссияси. Раиси — **В. А. Карлов.**

Шу билан Миллатлар Советининг иккинчи мажлиси тамом бўлди.

* * *

Саккизинчи чақириқ СССР Олий Советининг биринчи сессияси 15 июлда ўз ишини давом эттиради.

(ТАСС).

...БЕШ ЙИЛЛИК ...ЛАН БАЖАРИЛДИ

...РШИ. («Совет Ўзбекистони» ...ИРИДАН) «Узсельхозтехника» ...адарё область бирлашмаси ...коллективи беш йиллик план...лиги билан бажарди. Область ... ва совхозларида 36 милли...млиқдан ортиқ ремонт, мон...илиш, чорвачилик фермала... ва бошқа иш жараёнларини ...изациялаш, ер қазиш ишла...линди.

...ҳрисабз, Гузор ва Чироқчи ...ларининг бирлашмалари иш...иқаришда катта ютуқларни ...киритдилар. «Узсельхозтехника» Шаҳрисабз район бирлашмасининг механизаторлари район хўжаликларида беш йиллик пландан ташқари 360 минг сўмлик иш бажардилар.

Доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига давом этаётган социалистик мусобақаларда ҳам бу район бирлашмалари яхши натижаларга эришдилар. «Узсельхозтехника» Шаҳрисабз район бирлашмаси КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг Эсдалик байроғи. Ғузор район бирлашмасининг коллективи эса КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг Ленин юбилейи Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

«Узсельхозтехника» область бирлашмасининг коллективи беш йиллик охиригача хўжаликларга қўшимча 5 миллион сўмлик техника хизмати кўрсатиш, колхоз ва совхозларга бир неча миллион сўмлик қишлоқ хўжалик машиналари етказиб бериш мажбуриятини олди.

Ўтган хўжалик йилида 28 центнер ўрнига 29 центнердан «оқ олтин» жамғариб, Пастдарғом районидаги «Ўзбекистон» колхозида карвонбоши бўлган Исоқ Отақулов бошлиқ бригада заршуносларининг юбилей йилидаги марраси 72 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил олишдир. Ҳозир ғўзаларга ишлов бериш қизғин тус олиб кетган. Суратда: колхоз партия ташкилотининг секретари Б. Отақулов (чапда) бригаданинг уста сувчиси С. Саматов ва бригада бошлиғи И. Отақулов ўртоқларга навбатдаги ишлар ҳақида маслаҳат бермоқда.

Э. Суяров фотоси.

ЧЕКАНКА БОШЛАНДИ

Шўрчи районидаги Охунбобоев номли колхознинг Холмурод Каримов бошлиқ бригадаси аъзолари 51 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 40 центнердан «оқ олтин» етиштиришга аҳд қилганлар. Улар ғўза парваришини янгиариқлик пахтакорлар мурожаати асосида ташкил этиб, юқори ҳосил етиштирмоқдалар. Ҳамма майдонлардаги ғўзалар ёппасига кўсаклади. Ҳар туп ниҳолда 15-16 ҳосил шохи бор.

Кеча бригада аъзолари колхозда биринчи бўлиб чеканкани бошладилар. Дастлабки куни 4 гектар майдондаги ғўзалар чеканка қилинди. Тожи Болтаев, Сайхон Эгамбердиев, Қарши Холмуродов бошлиқ бригадаларда ҳам ғўзани чеканка қилишга киришилди.

Р. АБДУРАҲМОНОВ.

ҲОСИЛДОРЛИКНИ ОШИРИШ ЙЎЛЛАРИ

Колхозимиз Киров номли канал биқинида жойлашган. Ерларимиз ўта шўрҳоқ, сизот сувлари жуда яқин. Шунинг учун ҳам пахта ҳосилдорлиги йилдан-йилга камайиб кетаверган. Бундан икки-уч йил илгари ҳар гектар ердан бор-йўғи 7,2 центнердан ҳосил кўтарилган, холос. Натижада даромад камайиб кетган, колхозчиларнинг моддий манфаатдорлигига путур етказилган.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти пахтачиликдаги ана шу аҳволни ҳар томонлама анализ қилди. Мутахассисларнинг, тажрибакор деҳқонларнинг фикр-мулоҳазаларини эшитдик. Ҳосилдорликнинг камайиб кетишига мелиорация тадбирларининг амалга оширилмаётганлиги, ерлар яхшилаб текисланмаганлиги асосий сабаб бўлаётганлиги аниқланди. Ҳақиқатан ҳам шўр босган майдонларда чигит бир текис униб чиқмаган, униб чиққани ҳам яхши ўсмаган ва бунинг натижасида гектарларнинг тўла ҳамда кўчатларнинг бут бўлиши таъминланмаган.

Ўтган йилдан бошлаб ерларни текислаш, вертикал зовурлар қазиш, шўр ювиш юзасидан бирмунча ишлар қилинди. Шу туфайли пахта ҳосилдорлиги бир йилда икки баравар кўтарилди. Бу билан қаноатланиб қолаётганимиз йўқ. Мумкин қадар кўпроқ ва сифатлироқ пахта етиштиришга ҳаракат қиляпмиз. Беш йилликнинг сўнгги босқичида 1090 гектар майдоннинг ҳар гектаридан камида 18 центнердан ҳосил топширишни ўз олдимизга асосий мақсад қилиб қўйдик. Ишларимизнинг йўналиши ана шунга қаратилган.

Кўзланган маррани эгаллаш учун барча бригадаларда катта имкониятлар мавжуддир. Ҳатам Сайфуллаев, Раҳим Ҳатамов, Раҳмат Сувонқулов, Сорахон Шодмонова ўртоқлар бошлиқ бригадаларда олди ғўзалар кўсаклай бошлади. Ўтган йили бу даврда бирор ҳам гектар майдондаги ғўза кўсакламаган эди. Июль ойини ҳосил тўплашда ҳал қилувчи давр деб билган пахтакорларимиз мўл ҳосил иштиёқида ҳар қачонгидан ҳам баракали меҳнат қилишяпти. Улар июль ойида барча майдонлардаги ғўзани яна камида икки марта комплекс парвариш қилиш учун курашмоқдалар.

Лекин биз бу йил етиштирилиши лозим бўлган ҳосил билан ҳам қаноатланиб қола олмаймиз. Негаки, колхозимиз бундан бир неча йил илгари ҳар гектар майдондан 25-28 центнердан ҳосил кўтариб келган. Демак, илгариги шуҳратни тиклаш — шу колхоз территориясида истиқомат қилиб келаётган ҳар бир киши учун ҳам қарз, ҳам фарздир.

Бунинг учун нималар қилиш керак? — деган савол туғилади. Даставвал, экин майдонларининг мелиоратив ҳолатини яхшилаш талаб этилади. Мавжуд горизонтал дренажларни вақти-вақти билан тозалаб туришимиз зарур. Киров номли канал колхозимиз ерлари орқали ўтади. Каналнинг ҳар икки қирғоғида экинзорларимиз бор. Бу каналдан йилда 9-10 ой сув оқади. Экинзорларимиз эса канал сатҳидан 5-6 метр пастликда жойлашган. Бу ҳол ерларнинг ҳаддан ташқари шўрланиб кетишига сабаб бўлмоқда. Чунки, ер сатҳидан анча баландда оқиб ўтаётган сув пастга қараб, ер остидан олис-олисларга сизиб кетади ва тупроқдаги шўрни тепага олиб чиқади. Бу шўр чигитнинг қийғос униб чиқишига имкон бермайди.

Ҳар йили кузда ерлар шудгорлангандан кейин қисман майдонларнинг шўрини 1,5 марта ювишга тўғри келади. Бунинг учун область сув хўжалиги ташкилотлари ана шу тадбир учун етарли миқдорда маблағ ажратса, шўр ювишга кетган харажатларни қисқа вақт ичида қоплаш мумкин бўлади.

Колхозимизнинг Охунбобоев номли участкасида кўтарма ариқлар бор. Улардан оққан сув кўпинча ерга сингиб кетади. Сувнинг 50-60 проценти бекорга оқади. Экин учун зарур бўлган обиҳаёт бекорга оқмаслигини эътиборга олиб, шу участкамизда лотоклар қуришни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз. Бироқ, бу ишга ҳам колхоз маблағи ҳозирча етишмай турибди. Тааллуқли ташкилотлар бу борада бизга ёрдамлашсалар, уларнинг харажати 3-4 ҳисса фойда билан қайтиб келишига аминмиз.

Колхозимиз территориясидаги сизот сувларни тортиб олиб кетувчи ВЖД-9 (9-темир йўл сув чиқариб олиб кетувчи иншоот) неча вақтлардан буён тозаланмайди. Районимиздаги «Коммунизм» колхози территориясидаги сизот сувлар ҳам ана шу иншоот орқали чиқариб юборилиши керак. Афсуски, ундан сув оқмайди. Бу иншоотни ўз вақтида тозалаб туриши лозим бўлган хўжаликлараро сизот сувларини оқизиб юбориш дирекцияси (бошлиғи ўртоқ Собиров) ҳеч қандай тадбир белгиламай келаётир. Билмадик, бу муҳим ишларга ажратилган маблағлар қаёққа ва нима учун кетаётган бўлса?!

КПСС Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган Пленуми Сирдарё областида ҳам ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш зарурлигига алоҳида эътибор берди. Шундай экан, мелиорация ишлари билан шуғулланувчи ташкилотлар барча хўжаликларга амалий ёрдам кўрсатишлари зарур.

Хўжалигимизда одам кучи, техника воситалари, ўғитлар, гербицидлар ва сув етарли. Фақат ер ости сувларини қочириш йўли билан экин майдонларини шўрдан тозалашимиз керак. Бунинг учун ирригация-мелиорация тадбирларини амалга ошириш билан бир қаторда, бошқа муҳим ишларни ҳам бажо келтириш зарур. Чунончи, алмашлаб экишни кенг йўлга қўйишимиз лозим. Шу мақсадда бултур бедазорларни 124 гектарга кўпайтирдик. Бу йил тағин 112 гектарга беда экдик. Яқин йилларда 9 далали алмашлаб экиш кенг жорий қилинади. Бунда 6 далага пахта, 3 далага беда-маккажўхори жойлаштирилади. Узоғи билан 5 йил ичида алмашлаб экишнинг танланган схемасига тўла-тўкис кўчиш имкониятига эга бўламиз.

Яқинда «Совет Ўзбекистони» газетасида бир группа ёзувчиларимизнинг «Мирзачўл чорлайди» сарлавҳали материали босилиб чиқди. Унда кўрсатилган фактлар бизнинг колхозимиз учун ҳам тааллуқлидир. Ҳа, Мирзачўл — мардлар маскани, жасорат майдони. Қалб амри билан Мирзачўлга келиб, уни гуллаётган водийга айлантириш йўлида матонат кўрсатиб ишлаётган кишилар ҳақида жиддий ўйлаш керак. Бизнинг қурилишдан, ободончиликдан, маданий-маиший хизматдан камчилигимиз йўқ, десак бўлади. Лекин, мелиорация тадбирларини амалга ошириш йўли билан пахта ҳосилдорлигини оширишга тегишли ташкилотлар яқиндан ёрдам кўрсатсалар айни муддао бўлур эди.

Колхозимиз меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг «Қишлоқ хўжалик соҳасида партиянинг навбатдаги вазифалари тўғрисида»ги қарорини изчиллик билан амалга ошириш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилаверадилар.

Абдуманноп АЗИМОВ,
Сирдарё область Гулистон районидаги «Ленинград» колхозининг раиси.

АХБОРОТ
НУҚУЛ ФАКТЛАР

НЕФТЬ АНИҚЛАГИЧ

«Союзнефтеавтоматика» бирлашмасининг Андижондаги ихтисослашган лойиҳа-конструкторлик бюроси мутахассислари антиқа янгилик яратдилар. Улар шундай приборни ишлаб чиқдиларки, натижада эски қудуқларда нефтнинг тўпланган вақтини бемалол аниқлаш мумкин бўлмоқда. Конструктор С. Алёхин билан М. Писарик қудуқ тубидан нефть сизиб чиқиши ва унинг тўпланиши «мавсуми»ни аниқлаб берадиган автомат прибор тайёрладилар. Автомат «ҳосилсиз бўлиб қолган» эски қудуқларда вақти-вақти билан нефтнинг тўпланишини кузатиб боради ва лозим вақтда насослар ёрдами билан йиғилган ёнилғининг автомат усулида сўриб олинишини таъминлайди.

МИС ДАВРИДАГИ КАНАЛ

Бухоро областидаги қадимий суғориладиган ерлар картасини тузиш жуда мураккаб бўлди. Бунинг учун бўз ва қўриқ ерлардаги 100 минг гектардан ортиқ майдонни архитектор ҳамда ирригаторлар бир қанча вақт мобайнида синчиклаб ўргандилар. Изланиш натижалари қувончли бўлди: қум барханлари тагида кўҳна суғориш каналлари бўлганлиги аниқланди.

Ана шу хулоса назарий аҳамиятга эга бўлса-да, олимлар ва ирригаторлар 50 минг гектар ерда янги деҳқончилик зоналарини очиш ва ўзлаштириш мумкин деган фикрга келдилар. Бухоронинг қадимий суғориладиган зоналарини аниқлаш вақтида топилган канал тарихи мис даврига бориб тақалиши таҳлил қилиб бўлинди

50 МИНГ СЎМ — НАҚД БОЙЛИК

Ҳеч ким менсимаган қолдиқ маҳсулот эндиликда алоҳида цех очилишини талаб қилиб қолган бўлса неажаб. Тошкент каноп фабрикасида шундай бўлди. Йигириш учун ишлатиб бўлмайдиган момиқ титиғи ва тола қипиғидан корхонанинг ўзида махсус газлама тўқиб чиқариш ўзлаштирилди.

Фабрика бош инженери Э. Шухатович раҳбарлигида рационализаторлар канопни қайта ишлаш вақтида чиқитга чиқиб кетадиган қолдиқ материалдан янги хил маҳсулот яратдилар. Бу маҳсулот қурилишда, мебель ва тикувчилик саноатида кенг қўлланилиши мумкин. Ана шу таклифни жорий этиш корхонага бир йилда 50 минг сўм иқтисодий фойда келтириши ҳисоблаб чиқилди.

Корхона ишлаб чиқаришини ривожлантириш фондидан яроқсиз қолдиқ сифатида ташлаб юбориладиган материалдан янги хил маҳсулот тайёрланадиган алоҳида цех қуриладиган бўлди.

УМР БЕЗАГИ

ЭЛ ДАСТУРХОНИГА

Бир даста гул баҳона бўлди-ю, гулзорлар, боғларни яратган, уларнинг кўпайиши устида бош қотираётган ажойиб кишиларни кўриш, улар билан суҳбатда бўлиш иштиёқи туғилди. Яқинда академик Р. Р. Шредер номли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-текшириш институтига бордик. Неча-неча гектар ерларни эгаллаб ётган гуллар, мевалари ларзон олмазор, олча, шафтоли, гилос, олхўризорларни кўриб кўзимиз қувонди. Бу институтнинг боғларида республикамизда ўсадиган жамики меваларнинг жуда кўп хиллари бор.

Институтда қишлоқ хўжалик фанлари кандидати ўртоқ М. Мирзаев бошлиқ 360 га яқин илмий-техник ходим ишлайди. Уларнинг тинимсиз ижодий меҳнатлари туфайли қисқа вақт ичида қанчадан-қанча янги навлар яратилган. Ҳозирда биргина олманинг 700 хил нави, нокнинг 300 шафтолининг 500, беҳининг эса 800 тури мавжуд. Малина ва қулупнайнинг 190 хили ўстирилади. Меваларнинг кўчатлари ва навлари йилдан-йилга кўпайиб бормоқда. Институт коллективи яқинда «Кенгсой» қиридан 700 гектар ерни ўзлаштириб, янги токзор барпо қилди. Ҳозир узумларнинг нави 1200 тага боради. Бу чегара эмас албатта. Институт ходимларнинг турли республика ва шаҳарларда кўплаб етиштираётган меваларнинг сони ва хилини санаб тугатиш қийин. Йиллар ўтган сари уларнинг сони яна кўпая боради. Бундай дейишимизга асос бор. Мевачиликни ривожлантириш устида институтнинг жойларда 36 лабораторияси иш олиб бормоқда. Радио-биология, ўсимликларни ҳимоя қилиш, ўсимлик касалликларига қарши кураш, совуққа чидамли, тез-пишар навларни етиштириш кабилар устида иш олиб бораётган лабораториялар ана шулар жумласидандир. Турли областларда жойлашган бу лабораторияларда турли тупроқ, турли зоналарга хос ўсимликлар ўстирилади. — Ота-боболаримиздан қолган мева ва гул навларини кўпайтириш сифатини яхшилаш институт коллективининг асосий мақсади шу,— дейди институт директори ўртоқ М. Мирзаев. Дарҳақиқат, дастурхон тўла ноз-неъмат бўлсин, дастурхон тўрида, уй тўрида гул турсин. Гуллар, мевалар хушнуд дил, севинчга тўла кунларимиз, умримиз мезони бўлсин.

Институтнинг гектар-гектар майдонга чўзилган гулхоналарини айланганимизда гуллар хуснида, латофатида инсоннинг нозик қалбини, нафосатли қалбини, завқини, ҳиссиётга бой дунёсини кўрдик. Оқ, қизил, пушти рангли марварид гуллар хуснида инсон нафасини сездик. Бу гуллар шунчаки кўрк учун эмас, одамлар, давралар, гурунгларни обод этиш учун ўстириляпти. Биргина ўтган йилнинг ўзида гулларнинг 5700 туп кўчати аҳолига тортиқ этилган. Атиргул, хризантема ва наргис каби гулларнинг 400 дан ошиқ навлари хонадонларимизни безаган. Институт боғида бир гектар ерни эгаллаб ётган бу гулларнинг тупи 100.000 дан ошади.

Институт ўзи етиштирган мева, узум, гул кўчатлари билан фақат республикамиз шаҳар ва районларидаги колхоз, совхозларини таъминлабгина қолмай Молдавия, Тожикистон, Қирғизистон, Қозоғистон каби республикаларни ҳам таъминлаб келаётир.

Институт қошида вино ишлаб чиқарувчи филиал мавжуд. Виноларнинг сортлари кўпайиб, сифатлари яхшиланиб бораётир. Бу йилнинг ўзида 3 та янги хил вино кашф этилди. Бундан ташқари кўплаб ҳар хил шифобахш шарбатлар етиштириляпти. Институт узумлар ва винолар сорти, агротехника бўйича кўпгина мамлакатларнинг кўргазмаларида биринчиликни олиб келаётир. Жумладан, узумлар сорти бўйича Германия Демократик Республикасида бўлиб ўтган виставкада олтин медаль олди. Франция ва бошқа мамлакатларда олган медалларнинг сони 100 дан ошади.

Бундай муваффақиятларнинг боиси шундаки, институт маъмурияти кадрлар масаласига, коллективнинг ўз устида ишлаши масаласига алоҳида аҳамият бериб келади. Кадрларнинг ўз устларида тинмай ишлашлари, ўсишлари учун институтда ҳамма шароит мавжуд. Ҳозир институтда олти фан доктори, элликдан ортиқ фан кандидати бор.

Институт қошида аспирантура, қишлоқ хўжалиги техникуми, механизация мактаблари мавжуд. Улардан ҳар йили кўплаб кадрлар етишиб чиқмоқда. Бу ерда вояга етган кадрларнинг кўпчилиги бошқа республикаларга бориб, ўз билимларини баҳам кўришмоқда.

Институтнинг кўп миллатли коллективи аҳилликда иш кўраётгани туфайли ҳар йили кўпгина тажрибали олимлар етишиб чиқаётир. Олча, олхўрилар нави устида иш олиб бораётган Ҳожимурод Гуломов, боғдорчилик агротехникаси устида ишлаётган Мирвохид Собиров, агрохимия бўйича мутахассис Наима Ҳожиева, гулчи Муқаддам Аҳмедова, Самарқанддаги филиал директори Николай Владимирович Горбач, Сурхондарё ва Бўстонлиқда бодомчиликни ривожлантириш бўйича иш олиб бораётган Сергей Семенович Калмиков, виночилик филиалининг директори Турғун Муҳаммадхонов ва бошқалар ана шулар жумласидандир.

Аҳил олимлар коллективи ҳозирги кунда 76 мамлакат билан алоқада иш олиб бормоқдалар. Улар навбати билан чет элларга тажриба алмашиниш учун юборилади. Колхоз, совхозларга чиқиб, боғлар, узумзорлар барпо этишда, унумдорликни оширишда зарур маслаҳатлари билан ёрдам берадилар.

Эътибор ОХУНОВА,
Комила ЮМАЕВА.

ҚИРҒИЗ ПАХТАКОРЛАРИ АНДИЖОНДА

АНДИЖОН. (**«Совет Ўзбекистони» мухбиридан**). Қардош Қирғизистоннинг Ўш область пахтакорлари ўттиз кишидан иборат ўзаро текшириш бригадаси Андижонга келди. Бригадага Ўш область ижроия комитети раис ўринбосари А. С. Исаев раҳбарлик қилмоқда. Аравон, Қорасув, Сўзоқ районларидан келган мусобақадошлар орасида колхоз раислари, қишлоқ хўжалик мутахассислари, партия ва совет ташкилотларининг вакиллари бор. Улар мусобақадош андижонликлар ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятлар шартларининг бажарилишини текширадилар.

Қирғизистонлик пахтакорлар группаларга бўлиниб, Избоскан, Москва ва бошқа районларда ўзаро текширишни бошладилар.

А. ҚУРОНБОЕВ.

Тошкентдаги трикотаж фирмасида Холида Алимованинг меҳнатсеварлигидан ҳамма ҳурсанд. У топшириқларни доимо ортиғи билан бажаради.

И. Глауберзон фотоси.

ДЕҲҚОНЛАР ҒАЙРАТИ

Қўрғонтепа районидаги «Ойим» совхози пахтакорлари 5.200 гектар майдондаги ғўзаларни меҳр билан парвариш қилаётирлар. Қурбонали Матмуродов бошлиқ бўлим пахтакорлари тўртинчи комплекс парваришни тугалладилар. Ҳар туп ғўзада 2-3 тадан бўлиқ кўсак бор. Шунингдек, Турдибой Олдашев бошлиқ бўлимга қарашли майдонлардаги ғўзалар ҳам серҳосил бўлиб ўсяпти.

Пахтакорлар ғўзани қондириб суғоришга алоҳида эътибор бермоқдалар. Далаларда юз элликдан ортиқ миришкор деҳқон сувчилик қиляпти. Ҳар куни бир-бир ярим гектар ердаги ўсимликни оби-ҳаётга қондирган сувчилар иш ҳақидан ташқари рағбатлантириляпти. Совхоз пахтакорлари ой охирига қадар ҳамма майдонларда яна икки марта парвариш ўтказишга қарор қилдилар.

М. ТЎЛАНОВ.

ЯНГИ ИРРИГАЦИЯ ҚУВВАТЛАРИ

«Амубухараканалстрой» трестининг 3-қурилиш-монтаж бошқармаси коллективи 16 миллион сўмлик сув хўжалиги қурилиши беш йиллик планини муддатидан илгари бажарди. Беш йиллик бошидан буён шимолий, параллел магистрал ва бошқа магистрал коллекторлар, Оёқ-агитмин коллектори, Шофиркондаги йирик гидроузел ва бошқа ирригация-мелиорация иншоотлари ишга туширилди. Гидромеханизаторлар шу ишларни бажариш давомида 27,8 миллион куб метр тупроқни қазиб чиқариб, бошқа жойга тўкдилар, 91 минг куб метрдан ортиқ бетон ва темир бетон ётқиздилар.

Ажаб савдолар

«ТУЯ КЎРДИНГМИ...»

Сатбергенов шу йилнинг биринчи квартали учун план тузди. Лекин, негадир, ўзи тузган плани ўзига ёқмади. Шартта йиртиб ташлади.

«Хўш, — деди ўзига-ўзи, — борди-ю, туя сотиб олсак нима бўлади? Қўй, эчки, қорамол, от гўштининг баҳоси ҳаммага беш қўлдай маълум. Туя гўштининг нархини эса унча-мунча одам билмайди. Тафтишга келганларнинг ҳаммаси ҳам туя гўштининг баҳосини аниқлай олмай, роса овора бўлади. Ана ўшанда агар биров мендан «туя кўрдингми?» деб сўраса, мен «йўқ» деб туравераман. Қолаверса, чўтали ҳам чакки бўлмайди. 10 та қўйдан келадигани битта туядан чиқиб турибди-да. Биров келиб, нега бундай қилдинг? Нега шунча туя сотиб олдинг? деб суриштириб ўтирибдими? Борди-ю, суриштирса нима бўпти? Бу менинг ишим, дейман. Авваломбор, пул совхозники. Шундай экан туя ҳам совхозники бўлади. Гап фақат туя сотувчиларни топишда қолди», — деди Сатбергенов ўрнидан туракан. Унинг кўз олдидан қўш ўркачли нортуялар ўта бошлади. Ўзининг бу планидан ўзи ҳам мамнун бўлди. Ана энди планни рўёбга чиқариш учун енг шимариб ишга киришиш керак. Шундан сўнг туя сотиб олиш бошланиб кетди. Шу йилнинг биринчи кварталида Сатбергенов ўйлагандан ҳам кўпроқ туялар совхозга келтирилди. Тирик вазни 42050 килограмм бўлган 83 бош туяни совхоз сотиб олди.

Сотиб олиши керак экан, сотиб олибди. Шунча гапни нима кераги бор, дейишингиз мумкин. Лекин гап бошқа ёқда. Чунки Сатбергенов ишни ҳамирдан қил суғураётгандай битираман деб совхоз маблағини совуриб юборди. Ўша 83 бош туяни сотиб олишга 18238 сўм ортиқча тўланди.

Хўжайли районидаги «Хатеп» совхози директорининг сири очилиб қолмаганида, совхозни туяга тўлдириб юборарди. Лекин уни бундай имкониятдан маҳрум қилиб қўйишди. Яқинда совхозда текшириш ўтказилди.

— Нега шунча туя сотиб олдингиз?

— ...

— Нега давлат томонидан белгиланган қатъий нархда сотиб олиш ўрнига ўзбошимчалик қилдингиз?

— ...

— Сизга бирор ташкилот томонидан бу ҳақда кўрсатма бўлганмиди?

— ...

Ўзингиз кўриб турибсизки, туяга уч директор текширувчиларнинг бирорта саволига жавоб беролмади.

Давлат маблағини ўзбошимчалик билан совурган Сатбергеновнинг бу қилмиши хўжалик раҳбарига хосми? Бундан кейин ҳам у совхоз директори бўлиб ишлайвераадими? деган савол туғилиши, табиий. Бу саволга аниқ жавобни Хўжайли район партия комитетидан кутамиз.

Ўткир АБДУАЗИМОВ.

ЯНГИЛИКЛАР, ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР

Планетамизда

ЧССР. Чехословакиядаги энг кекса автомобиль корхонаси «Татра — Копршивнице» бу йил Совет Иттифоқига 900 та ўн икки тонналик «Татра-138» юк машинаси етказиб беради. Завод ишлаб чиқаришни йилдан йилга кенгайтириб боряпти. Ҳозир у 1950 йилга нисбатан ўз маҳсулоти ҳажмини икки баравар кўпайтирди. Суратда: «Татра-138» юк автомобилларини йиғув пайти.

ЧТК—ТАСС фотоси.

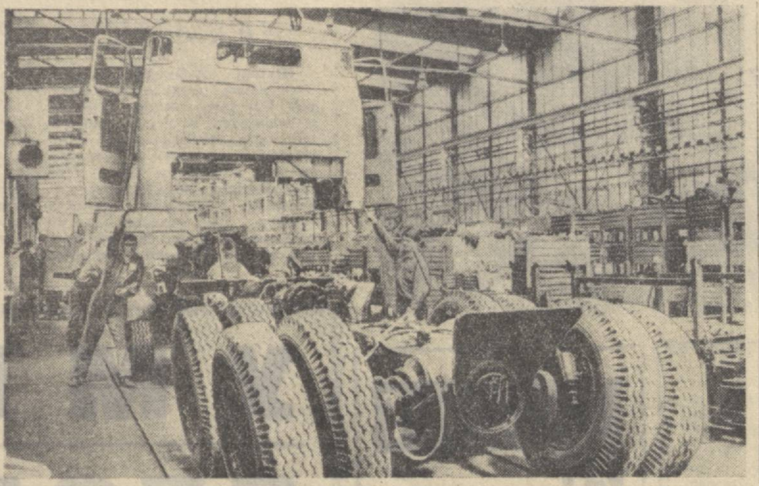

* *

ТИРИКЧИЛИК ҚИММАТЛАШМОҚДА

БУЭНОС-АЙРЕС. (ТАСС). Шу йилнинг олти ойи мобайнида Аргентинада тирикчилик қиммати 7,5 процент ошди. Миллий статистика институти ўзининг ойлик ҳисоботида шуни маълум қилди.

БМТ ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ КЕНГАШИ СЕССИЯСИДА

ЖЕНЕВА, 14 июль. (ТАСС). Бирлашган Миллатлар Ташкилоти—иқтисодий ва социал кенгашининг бу ерда давом этаётган сессиясида Германия Демократик Республикасини БМТ нинг Европа учун тузилган иқтисодий комиссиясига қабул қилиш масаласи муҳокама қилинди.

СССРнинг БМТнинг Женева бўлимидаги доимий вакили З. В. Миронова ўз нутқида Германия Демократик Республикаси жуда катта иқтисодий ва илмий-техникавий имкониятларга эга эканлигини ва ГДР иқтисодий комиссияга қабул қилинган тақдирда бу имкониятлар комиссиянинг Европа ҳамкорлиги соҳасидаги имкониятларини ғоят кенгайтира олишини таъкидлади.

Югославия делегациясининг бошлиғи СССР вакилининг нутқини қўллаб-қувватлади ва Германия Демократик Республикасининг камситилишига чек қўйишни талаб қилди.

Аммо, Германия Демократик Республикасини иқтисодий комиссия аъзолигига қабул қилиш тўғрисидаги резолюция лойиҳаси овозга қўйилган пайтда Ғарб мамлакатларининг вакиллари ўз позицияларини иқтисодий ва социал кенгаш мажлисининг қатнашчиларига мажбуран қабул қилдиришга муваффақ бўлдилар. 6 вакил резолюция лойиҳасини ёқлаб овоз берди. 13 вакил қарши овоз берганлиги сабабли резолюция лойиҳаси қабул қилинмади.

ИРОҚДА ТАНТАНАЛАР

Кеча бутун Ироқ диёрида, араблар ва курдлар юртида зўр шодиёналар бўлиб ўтди. Яқиндагина қонли тўқнашувларга чек қўйиб, бирлашган араблар билан курдлар республиканинг миллий кунини кенг нишонладилар. 1958 йилнинг 14 июлида халқ томонидан қўллаб-қувватланган армия Ироқда ҳукм суриб келаётган монархия режимини ағдариб ташлади. Ўша пайтларда Ироқ қироли Файсал Англия — Америка гумаштаси Нури Саид ёрдамида мамлакатни бошқарар эди.

Ироқда 1958 йилда амалга оширилган революция араб халқларининг империалистик ҳукмронликдан озод бўлиш учун олиб борган курашида муҳим босқич бўлди. Генерал Қосим бошлиқ Ироқнинг янги ҳукумати революция ғалаба қозонган кундан эътиборан ўз мамлакатининг агрессив ҳарбий Бағдод пактидан чиққанлигини, прогрессив йўналишга ўтганини, шу жумладан Бирлашган Араб Республикасига яқинлашиш сиёсатини ҳамда Совет Иттифоқи ва социалистик лагерь мамлакатлари билан муносабатларни кенгайтириш сиёсатини ўтказа бошлаганини маълум қилди. Шундан кейин Ироқнинг СССР ва бошқа социалистик давлатлар билан алоқалари мустаҳкамланди.

СССР билан Ироқ ўртасида иқтисодий ва техникавий ҳамкорлик кенг йўлга қўйилди. Ҳар иккала давлат ўртасида бу борада тузилган битимга ҳам 12 йилдан ошяпти. Шу вақт мобайнида Совет Иттифоқи Ироқ халқига экономиканинг турли тармоқларини ривожлантиришда кенг кўламда ёрдам бериб келмоқда. Ҳозирги кунда совет мутахассисларининг техникавий ёрдами билан Ироқда қурилаётган 50 объектдан 40 га яқини ишга туширилди. Ироқ пойтахти Бағдодни Басра порти билан боғлайдиган темир йўл, Бағдоддаги электр техника заводи, атом реактори, радиостанция, темир-бетон ва конструкциялар заводи шулар жумласидандир.

СССР қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналари, тўқимачилик ва дори-дармон саноати қурилишида Ироқ халқига катта ёрдам кўрсатмоқда. Совет мутахассислари Ироқнинг ўзида 1800 дан ортиқ инженер ва техник кадрларга таълим бердилар. Ироқнинг кўпгина ишчи ва техниклари СССРда махсус тайёргарликдан ўтиб, ўз малакаларини оширмоқдалар.

Миллий давлат нефть қазиш саноатини ривожлантиришда Ироққа ёрдам кўрсатиш тўғрисида 1969 йилда Москвада Совет Иттифоқи билан Ироқ ўртасида битим имзоланди. Ироқ жаҳонга энг кўп нефть берадиган мамлакатлардан биридир. Шунга қарамай, мамлакат нефтидан олинадиган даромаднинг катта қисми кўпдан бери Ироқ нефть бойликларини эксплуатация қилиб келаётган ғарб монополияларининг чўнтагига тушмоқда. СССР билан тузилган янги битим Ироқ учун табиий бойликларни ўз кучи билан қазиб олиш имконини беради.

Ироқда яшовчи араб ва курд халқлари республиканинг миллий куни 14 июлни социалистик мамлакатлар билан дўстона алоқаларни янада кенгайтириш, Исроил босқинчиларининг араб ерларидаги бебошликларини қаттиқ қоралаш ва АҚШнинг Ҳинди-Хитойдаги агрессив сиёсатига қарши норозилик билдириш билан байрам қилдилар. Совет кишилари, шу жумладан ўзбек халқи Ироқ халқининг империализм ва нефть монополиялари зулмига қарши иқтисодий қарамликдан озод бўлиш учун олиб бораётган курашини хайрихоҳлик билан кузатиб турибтилар ва уларга бу курашда янгидан-янги муваффақият тилайдилар.

Ф. ШОҲИСМОИЛОВ.

КАПИТАЛ МАМЛАКАТЛАРИДА СИНФИЙ ЖАНГЛАР

ИШ ТАШЛАШ ҲАРАКАТИ КУЧАЙЯПТИ

ЛОНДОН. (ТАСС). Англияда иш ташлаш кураши кўп вақтдан бери ҳозиргидек кенгайиб кетмаган эди. Шу йилнинг дастлабки беш ойи ичида меҳнаткашларнинг иш ташлаганликлари натижасида 4 миллионга яқин иш куни ёки ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан икки баравар чамаси кўп иш куни нобуд бўлди.

Ламанш қўлтиғида аҳолиси 63 минг кишидан иборат бўлган кичкина Жерси оролида ёппасига иш ташланди. Бир мингдан кўпроқ ишчи ва хизматчилар иш ҳақини оширишни талаб қилишди. Оролдаги саноат ва савдо корхоналарининг иши бутунлай тўхтаб қолди.

Темирйўллардаги ишчиларнинг ҳам иш ташлаш хавфи бор. Англия темирйўлчилари 190 минг аъзога эга бўлган ўз касаба союзининг йиллик конференциясига тўпланиб, нарх-наво ошиб кетаётганлиги сабабли иш ҳақини кўпайтиришни талаб қилишди. 32 минг аъзоси бўлган машинистлар ва ўт ёқувчилар бирлашган касаба союзи ҳам иш ҳақининг оширилишини талаб қилди.

Бироқ ҳукумат билан портларнинг маъмурияти 47 минг докернинг 14 июлда ўтказмоқчи бўлган умуммиллий забастовкасининг олдини олишга муваффақ бўлолмаса, шу куни меҳнаткашлар билан хўжайинлар ўртасида жуда катта можаро бошланиши мумкин.

Воқеаларнинг ривожланиши Англия ҳукуматини жуда ташвишга солиб қўйди. «Забастовкалар бошланиб кетган тақдирда кўриладиган чоралар Уайтхоллда ошиғич равишда ишлаб чиқилмоқда деб ёзади «Гардиан» газетаси. Шу чораларга кўра мамлакатда фавқулодда ҳолат эълон қилиш кўзда тутилади. Фавқулодда ҳолат эълон қилиниши билан ҳукумат иш ташлаганларга қарши курашмоқ учун чекланмаган ҳуқуқларга эга бўлади».

АМЕРИКА МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ КУРАШИ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Мамлакатда нарх-наво тўхтовсиз ошиб бораётганлиги сабабли Америка меҳнаткашлари иш ҳақини кўпайтиришни талаб қилмоқдалар.

Кливлендда (Огайо штати) автобус ҳайдовчиларидан 2 минг киши ўн бир кунлик забастовка ўтказди.

Нью-Йоркда иш ташлаган минглаб лифтчилар уй эгаларидан иш ҳақининг оширилишини талаб қилмоқдалар.

«Норт-Уэст эйрлайнс» авиакомпаниясининг самолётлари аэродромларда тўхтаб ётибди. Бунинг сабаби шуки, шу компаниянинг уч минг хизматчиси иш ташлаган.

АҚШ атом энергияси комиссиясининг Меркьюридаги (Невада штати) синов полигонида бинокор ишчилар иш ташлади. Шу комиссия вакилининг АП агентлиги мухбирига айтишига қараганда бу иш ташлаш «синовлар программасига анча тўсқинлик қилди».

БИРДАМЛИК ИЗҲОР ҚИЛИБ

САНТЬЯГО. (ТАСС). Чилидаги 25 та хусусий банк ходимлари иш ташлаш эълон қилдилар. Улар банк хизматчилари федерациясининг чақириғига биноан шундай қилиб, «Пасифико» банки ёпиб қўйилганлиги натижасида ишдан бўшатиб юборилган ўз ўртоқларига бирдамлик изҳор этдилар.

Чили меҳнаткашларининг бирлашган касаба союз маркази бу ходимларнинг иш ташлаганликларини қувватлайди.

Ғарбий империалистик доиралар ёрдамисиз Исроил ўз агрессив сиёсатини амалга оширолмас эди.

(Газеталардан).

ТЕЛба АВИВлик қузғун...

А. Холиқов чизган расм.

«РА-2» МАНЗИЛГА ЕТДИ

Интернационал экипажга эга бўлган «РА-2» папирус кемаси 12 июль куни манзилга — Барбадос оролига етиб борди. Саёҳатчилар кимсасиз океанда 57 кун юрдилар. Ана шу вақт ичида улар 3225 мил масофани босиб ўтишди. Экипаж аъзоси Ю. Сенкеевичнинг айтишига қараганда, сўнгги кунлар анча қийинчиликларга дуч келишибди.

«РА-2» экипаж аъзоларини кутиб олиш учун Барбадос пойтахти Брижтаунннинг бутун аҳолиси ва Барбадос бош министри ўз кабинети билан уларга пешвоз чиқишди.

ИСЛАНДИЯ БОШ МИНИСТРИ ҲАЛОК БЎЛДИ

РЕЙКЬЯВИК. (ТАСС). Исландия Бош министрининг ёзлик қароргоҳида кечаси ёнғин чиқди. Натижада Бош министр Бьярне Бенедиктссон хотини ва набираси билан бирга ҳалок бўлди.

ФУТБОЛ

СУСТКАШЛИК ОҚИБАТИ

Мамлакат чемпионатининг биринчи давра ўйинлари ҳам ниҳоясига етай деб қолди. Даврани қайси команда қандай натижа ва ютуқлар билан туғаллайди? Хал қилувчи сўнгги учрашувларда ана шу саволга ижобий жавоб бериш иштиёқида майдонга тушаётган командаларнинг ўйинлари ҳақиқий футбол жангига айланаётгани ҳам шундан. Ўтган куни навбатдаги 15-тур мусобақалари бўлди. Бу сафар ҳам муҳлислар ишончини оқлаш ўйинлар жадвалида яна бир поғона кўтарилишга бел боғлаган шашти баланд командаларгина ғолиб келдилар.

Бунда пойтахт торпедочилари ЦСКА командаси устидан 1:0 ҳисобида устун келиб очколарини тенглаштириб олишган бўлса, грузиялик динамочилар одессаликларни 2:0 билан енгиб, бир йўла карвонбоши бўлишга эришдилар. Москвалик спартакчилар эса ҳамшаҳарлари — динамочиларни йирик ҳисоб—4:1 билан мағлубиятга учратиб ўз мавқеларини янада тиклаб олишди. Шунингдек, донецклик кончилар ҳам Кутаисининг «Торпедо» командасини 3:1 ҳисобида ютишди. Икки учрашув — «Зенит» — СКА (Р) ҳамда «Динамо» (К) — «Арарат» 0:0 ва 1:1 ҳисобида дуранг бўлди. Минсклик динамочилар орджоникидзеликлар дарвозасига жавобсиз бир тўп киритиб, очколарини 13 тага етказиб олдилар.

«Пахтакор»чи? Командамиз ўз майдонида айни ғалабани таъминлаши мумкин бўлган имкониятларни бой бериб, меҳмон кутаисиликларни бир очко билан «сийлаб» юборган эди. Пахтакорчилар сафарда — «Заря» командаси билан бўлган учрашувда ҳам суст ўйнаб, мудофаадан нарига ўтолмадилар. Бу ўйинда айниқса дарбозабон Любарцевнинг маҳорати иш берди. Лекин мезбонлар кетма-кет ҳужум билан пахтакорчилар мудофаасини ёриб ўтишга эришдилар. Ҳужумчи Вячеслав Семёновнинг 67-минутда йўллаган тўпи командага мағлубият келтирди. Энди командамиз даврани якунловчи сўнгги учрашувида Ростов-Дон армиячилари билан ўйнайдилар.

ТИРИК МУРДА

Халқаро портрет

Ғарбий Берлин яқинидаги баҳайбат Шпандау қамоқхонасида атиги бир маҳбус қолган. Унинг учун юзлаб ходимлар овора. Бу маҳбус — халқаро трибунал томонидан бир умрга озодликдан маҳрум этилган Рудольф Гесс бўлади. У фашистлар Германиясида Гитлернинг ўнг қўли, СС генерали, Учинчи рейх министрлари Совети ва Махфий Советнинг аъзоси бўлган. Гитлер билан унинг имзоси бўлмаса, рейхнинг бирорта қонуни кучга кирмаган. Хуллас, Гесс миллионлаб кишиларнинг ёстиғини қуритишда бевосита иштирок этган жаллод! У одам боласими, ўзи?! Ҳа, Мисрнинг Александрия шаҳрида яшаган немис савдогарининг ўғли.

Гесснинг отаси унга савдогарчиликни ўргатмоқ учун стенографияга ўқитган. Аммо ундан савдогар чиқмади. Бироқ, стенографистлик уни Гитлерга яқин қилди: Гесс 20-йиллар бошида, фюрер билан бир камерада ётиб, унинг одамхўрлик Тавроти — «Майн кампф»ни кўчирди...

Худди шу Гесс, 1941 йил баҳорида Черчилль вакиллари билан учрашиш учун бегона фамилияда Лондонга учади. У Шотландиянинг энг кўркам ва муҳташам қасрларидан бирида, инглиз маъмурлари билан музокара олиб бораётган бир пайтда, ниқобланган немис самолётлари Лондоннинг тинч аҳолисини бомбардимон қила бошлаган...

Гесс Англияга бормасдан анча олдиноқ, унинг иштироки билан тузилган СССРдан кейин Англия, Ўрта ер денгизи, Шимолий Африкани ер билан яксон қилишдан иборат бўлган оператив план тап-тайёр ҳолда Гитлер сейфида турган эди. Гиммлер столининг қутисида эса, Англияни немислар босиб олганларидан кейин, гестапо томонидан ҳибсга олиниб, жисман йўқ қилиниши керак бўлган инглизлар рўйхатининг 48-тартиб номерида Черчилль номи ёзилган буйруқ тексти ётарди...

Аммо, кейинги вақтларда, Ғарбда Рудольф Гессни озодликка чиқариш учун кураш кампанияси кучайиб кетди. Унинг ҳозирги адвокатлари, гуманизм принципига бўйсунган ҳолда, одамийлик нуқтаи назаридан нацист-жиноятчи Гессни реабилитация қилиш лозим, деб талаб қилмоқдалар. Ахир, Гесс Гитлер билан ёнма-ён туриб, инсониятга қарши даҳшатли жиноят қилаётганларида гуманизм ҳақида ўйлаганмиди?! Йўқ, минг марта йўқ! Гитлер ҳокимиятни эгаллаган вақтда унга «Сиз бор — Германия бор; Сиз ҳаракат қилар экансиз — миллат ҳаракат қилади; Сизнинг ҳукмингиз — халқ ҳукми!» — деб хушомад қилган ҳам, худди шу Гесс эди!

Унга сўроқ вақтида, «Агар сизга ўз хотинингиз ва болаларингизни отишни буюрса нима қилган бўлар эдингиз?» — деган савол беришганда, у совуққонлик билан, «Хеч иккиланмай бажарган бўлар эдим», деб жавоб берган. У нацистларга фанатиқ эътиқод билан жаллод бўлишга тайёр эди. Худди шундай кўр-кўрона ишонч, мустақил фикр қилмасликдан одам билан ҳайвон, фашистлар галаси билан мол подаси ўртасидаги фарқ йўқолган эди-да!

Яқинда, Гесснинг оқловчиси сифатида англиялик юрист Хартли Шоукросс ҳам минғиллаб қўйди. Бу қандай икки юзламачиликки, Нюрнберг процессида Англиянинг бош айбловчиси бўлиб, Гессга ўлим жазосини қатъий туриб талаб қилган жаноб, бугунги кунда олдинги фикридан бутунлай қайтса!

Швед реакционерлари Шоукроссдан ҳам ошиб тушдилар. Улар Гессни Нобель мукофотига тавсия этишмоқчи бўлдилар. Дунёда бундан ҳам ортиқ телбалик бўладими?!

Ахир, Шпандау қамоқхонасидан чиққан ҳар қандай нацист неонацизм байроғига айланиб кетяпти-ку! Рудольф Гесс НДПнинг фахрий фюрери бўлиши учун, ҳозир ГФРда барча имкониятлар мавжуд: неонацистлар, Гесс фақат Германияга эмас, балки бутун Европага керак, деб жар солаётганлигини эшитмаслик учун кар бўлиши керак, холос.

Бироқ, ҳали ҳеч ким ўтмишнинг аччиқ воқеаларини унутган эмас, унутмайдилар ҳам. Шунга кўра нацистларнинг бирортасини жазосиз қолдириб бўлмаганидек, Гесс ҳам умрини Шпандауда ўтказиши керак. Бу — асримизнинг мудҳиш жиноятини бошлаган кишиларга нисбатан асримиз талабидир.

Ф. ИСМОИЛОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.25 — **Тошкент.** 18.30 — Теленгиликлар. **Ўзбек тилида:** 18.40 — «Қувноқ пионер ёзи». 19.10 — Бадиий ҳаваскорлар концерти 19.50 — Теленгиликлар. 20.00 — **Москва.** 20.30 — «Молодость» 21.00 — Янгиликлар. 21.05 — Телеспектакль. 22.20 — Ҳужжатли фильм. 22.50 — **«Гаровга тикилган ҳаёт»** (телефильмнинг 3-серияси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.25 — **Тошкент. Рус тилида:** 18.30 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.10 — Музикали эшиттириш. **Ўзбек тилида:** 20.00 — Телефильм. 20.55 — Концерт. 21.35 — Кинофильм. 21.55 — **«Аёллар салтанати»** (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — **Тошкент кўрсатувлари.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Ўғирланган — «ЧАЙКА», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва 3 да), «МОСКВА» (эрталаб соат 10, 11 ярим, кундуз 3 ярим, кеч 7 да).

Яшасин севги! — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), НАВОИЙ номли (кундуз 1 ярим, кеч 7.20 минутда), «МОСКВА» (кундуз соат 1, 5, кеч 9 да).

Ўзимизники — «ДРУЖБА» (жуфт соатларда), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 2, 4 да).

Онам эрга тегди — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Уч ёқлама текширув — «ДРУЖБА» (тоқ соатларда), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 6, 8, 10 да).

Графиня Коссель — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 6 ва 8.45 минутда).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 9 ва 10 яримда)

Ўзимизники — «ХИВА», ТЕЛЬМАН номли.

Ўғирланган — «ФЕСТИВАЛЬ».

Улкан севги серенадаси — «РАКЕТА».

«ЎЗБЕКБИРЛАШУВ»НИНГ САМАРҚАНД КООПЕРАТИВ ТЕХНИКУМИ
1970-1971 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Техникумга 30 ёшгача бўлган 8, 10 ва 11 синф ҳажмида маълумотли, қишлоқ жойларида яшовчи барча СССР гражданлари қабул қилинади.

Товаршунослик бўлими — қуйидаги мутахассисларни тайёрлайди: саноат ва озиқ-овқат товаршунослари; саноат товарлари савдосини ташкил этувчи товаршунослар; озиқ-овқат товарлари савдосини ташкил этувчи товаршунослар — ўқиш муддати 1 йилу 10 ой. 10-11 синф маълумоти борлар қабул қилинади.

Технология бўлими: озиқ-овқат тайёрлаш технологияси ихтисоси бўйича; нон пишириш технологияси ихтисоси бўйича ҳар иккала бўлимда ҳам ўқиш муддати 10-11 синф маълумотлилар учун 2 йилу 6 ой бўлиб, 8 синф маълумотлилар учун 3 йилу 6 ой.

Планлаштириш бўлими — Совет савдосини планлаштириш бўйича мутахассислар тайёрлайди. Ўқиш муддати 1 йилу 10 ой бўлиб, 10-11 синф маълумотлилар қабул қилинади.

Бухгалтерлик бўлими — бухгалтерлик ҳисоби бўйича **мутахассислар тайёрлайди.** Ўқиш муддати 1 йилу 10 ой бўлиб, 10-11 синф маълумотлилар қабул қилинади.

Кирувчилар қуйидаги фанлардан имтиҳон топширадилар: товаршунослик ва технология бўлимларига кирувчилар ўзбек ёки рус тили ва адабиётидан (диктант ёки иншо) **ва химиядан** (оғзаки);

Бухгалтерия ёки планлаштириш бўлимларига кирувчилар: ўзбек ёки рус тили адабиётидан (иншо) **ва математикадан** (оғзаки).

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза (бўлимини кўрсатиб), маълумоти тўғрисида шаҳодатнома ёки аттестат; таржима ҳоли, 3та фотосурат (3х4 см. катталикда), соғлиғи ҳақида справка (286 форма), турар жойидан справка.

Қабул синовлари 1 августдан 20 августгача давом этади.

Бир ойлик стипендия ҳамма бўлим ва курсларда 20 сўм.

Бошқа жойдан келганлар учун ётоқхона ва ошхона бор.

Адрес: Самарқанд шаҳри, Гагарин кўчаси, 43 уй.

ТОШКЕНТ ГИДРОМЕТЕОРОЛОГИЯ ТЕХНИКУМИ
1970/71 ўқув йили учун қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

1 курсга — аэрология, гидрология, метеорология ва агрометеорология;

2 курсга — гидрология.

Аризалар — 1 августгача қабул қилинади.

1 курсга кирувчилар учун — рус тили (диктант)), **математика** (оғзаки);

2 курсга кирувчилар — рус тили (иншо), **математика** (оғзаки) **дан кириш имтиҳонлари топширадилар.**

Ўқувчилар стипендия билан таъминланадилар.

Бошқа жойдан келганларга ётоқхона берилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент-19, Туркқўрғон кўчаси, 45-уй (8, 10, 49, 56, 61, 67 автобуслар, 2, 7, 10 троллейбуслар, 10 трамвайнинг «Ишчилар шаҳарчаси» бекати).

Н. К. КРУПСКАЯ НОМИДАГИ РЕСПУБЛИКА МАКТАБГАЧА ТАРБИЯ ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
1970—1971 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти болалар боғчалари учун тарбиячилар ва ҳамширалар тайёрлайди.

Билим юртига 8 синфни ва 10, 11 синфларни битирган 30 ёшгача бўлган хотин-қизлар қабул қилинади.

Ўқувчилар умумий тартибда стипендия ва давлат ҳисобидан бепул овқат ҳамда ётоқхона билан таъминланадилар.

Ўқиш муддати — ўрта маълумотлилар учун 2 йил, 8 синфни битирганлар учун 3 йил.

Аризалар — 30 июлгача қабул қилинади.

Ўқишга кирувчилар 1 августдан 20 августгача қуйидаги фанлардан имтиҳон топширадилар:

8 синфни битирганлар: она тили (ёзма), **математика** (оғзаки)**дан.**

10, 11 синфни битирганлар: адабиёт (иншо), **тарих** (оғзаки)**дан.**

Билим юртига кирувчилар директор номига ариза ёзиб қуйидаги ҳужжатларини тақдим қиладилар: маълумоти ҳақида шаҳодатноманинг асл нусхаси, таржимаи ҳоли, 3 та, фотосурат (3 х 4), соғлиғи ҳақида справка (286 форма).

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Чилонзор район, Муқимий кўчаси, 178 уй.

ЎЗБЕКИСТОН ССР САВДО МИНИСТРЛИГИ
ТОШКЕНТ ҲУНАР САВДО БИЛИМ ЮРТИ
1970—1971 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти **саноат ва озиқ-овқат моллари сотувчилари тайёрлайди.**

Ўқиш муддати 1 йил.

Билим юртига Ўзбекистон шаҳарларида турувчи 7, 8, 9, 10 синф маълумотли 16 ёшдан 33 ёшгача бўлган кишилар қабул қилинади.

Билим юртида ўқиган муддат меҳнат стажига киради.

Ўқиш 1 сентябрдан бошланади.

Барча ўқувчиларга стипендия берилади, бошқа шаҳардан келганлар ётоқхона билан таъминланадилар.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак: Директор номига ариза, 3 х 4 ҳажмдаги фотосурат, таржимаи ҳол, маълумоти ҳақидаги шаҳодатнома (асл нусхаси), туғилганлиги ҳақидаги гувоҳнома (асл нусхаси), соғлиғи тўғрисида справка (форма 286), турар жойидан справка, мактаб ёки ишлаган жойидан характеристика, шаҳар савдо бўлимидан йўлланма, ҳарбий билети бўлиши шарт.

Билим юртининг адреси: Тошкент шаҳар Оқ-тепа массиви 32, 34, 36, 29, 12, 48-автобуслар, 4, 9, 11, 15, 19-трамвайларнинг «Оқ-тепа» бекати.

«Меҳнат ва турмуш», «Ўзбекистон агитатори» журналларининг коллективи, ҳамда Ўзбекистон Журналистлар союзи правленияси «Меҳнат ва турмуш» журналининг масъул секретари, СССР Журналистлар союзининг аъзоси Н. Хўжаевга рафиқаси

Зарифа ХЎЖАЕВАнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Редактор ўринбосари Х. ЕДГОРОВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 28. Редактор — 333793. Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323, Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283, Партия турмуши — 333469, 337221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455, Халқаро ҳаёт — 337221, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Коммутатор — 330249, 330250, 336251, 336252, 336253, 336254, 336255, 336256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85, Бухоро 3—31—42, Карши — 38—42, Нукус — 42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Урганч 34—53, Гулистон — 22—07.